

април-јун 2018.

ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке

ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке
април-јун 2018.

Излази са благословом
Његовог Преосвештенства
Епископа жичког г. др Јустина

Насловна сѝрана:

Васкрсли Христос

СIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.222(497.11)

ЖИЧКИ благовесник : часопис Епархије
жичке / одговорни уредник Александар Р. Јев-
тић. - 1997, бр. 1 - . - Краљево : Епархија жи-
чка, 1997 - (Краљево : МАК-ДИ). - 24 cm

Наставља традицију Жичког глаговесника из
1919. године.

ISSN 2466-5320 = Жички благовесник

COBISS.RS-ID 186541319

Сви текстови представљају
ставове аутора

САДРЖАЈ

Тема броја:

Тема броја:

Свети Николај Жички
Христос васкрсе 2

Епископ жички др Јустин
Беседа на Благовести.....4

Михајло Живковић
Јер ево дође са крстом радост целом свету.....7

Пројојереј-сѝаврофор Милић Драјовић
Немам времена.....10

Богословље, историја Цркве, култура:

Мр Александра Малешевић
Биомедицински потпомогнута оплодња из
хришћанског угла – Сурогат материнство
(Пети део).....14

Јереј Слободан Јаковљевић
Конкордатска криза у Епархији жичкој
1936–1938 (Први део).....18

Јовица Сѝефановић
Србија у очима Кипрана.....20

Пројојереј-сѝаврофор Томислав Милинковић
Парох мокрогорски протојереј Ратко
Благојевић.....23

Марија Гајић
Црква брвнара у Сечој Реци.....24

Пројонамесник Дејан Марковић
Страница православног хумора.....29

Парохијске приче:

Ђакон Младен Сијевановић
Јесам ли достојан оваквих људи?.....30

Лирски благовесник:

Рајко Пејтров Нојо
Тропар у два гласа; Мајка шири од небеса
(Драган Хамовић).....32

Весна Радовић
Поезија.....34

Прикази:

Зоран Туцаковић
Манастир Жича на старим разгледницама и
фотографијама.....36

Веронаука:

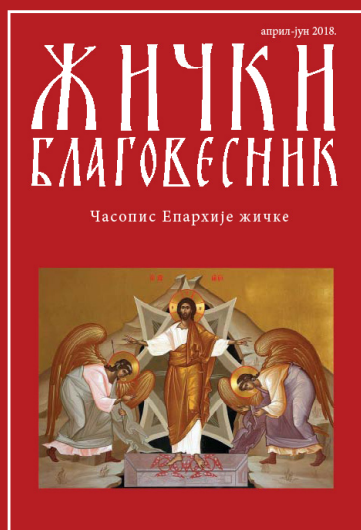
Данијел Микић
Основна школа „Алекса Дејовић“ у Севојну....38

Марко Јорџић
Верска настава у првој паметној учионици у
Србији.....40

Ученици Верске наставе
Песме о Васкрсу.....41

Летопис:

Ђакон Александар М. Грујовић
Летопис богослужења Епископа жичког....44

Главни и одговорни уредник
протонамесник Александар Р. Јевтић

Уређивачки одбор:

Архимандрит др Тихон (Ракићевић),
протојереј-ставрофор Љубинко Костић,
протојереј-ставрофор Милић Драговић,
протојереј Миломир Радић,
протојереј мр Небојша Дабић,
протојереј Новица Благојевић,
др Драган Хамовић,

Издавач:

ЕУО Епархије жичке,
Трг Светог Саве 4,
Краљево

e-mail:

z.blagovesnik@gmail.com

Дизајн и њрипрема:

Јелена Нешковић

Штампа:

МАК-ДИ, Краљево

Тираж:

2000 примерака

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Благо онима, који не видеше, а вероваше (Јн 20, 29)

(Рад: Александра Плачић, ученица ОШ "Десанка Максимовић", Горњи Милановац)

Зора је рујна руменила врт Јосифа из Ариматеје. Никад она не изгледаше тако мила и љупка. Љупкост и бајност њена наговештаваше најсјајније сунце које ће тога дана свет обасјати, најведрији дан погруженој земљи. Све је уранило, да поздрави освитак тога дана: гора својом шумом, птице песмом, роса блиставошћу, ваздух веселим треперењем и брујањем, цела природа свечаним изгледом и живошћу, – све му је носило јутарњу химну. Све је заједно са зором, похитало, чисто, умивено најчистијом росом и запојено најблагодворнијом свежином, на сусрет новоме дану. Све радосно и смерно узимаше учешћа у тријумфу небесне победе.

Каква разлика између тога дана и два ранија.

У Петак је сунце помрчало, кад су Сина Божјега на крст приковали. Земља је задрхтала у страху због злочина који се на њој изврши. Народ је бежао безобзирно с Голготе, да не буде сведок даљих излива гњева небеснога.

На Голготи стајаху три крста, но свет је видео само један на средини. Видео га је и кад је леђима њему окренут био и кад је далеко од њега био, излазио му је он пред очи непрестано, и у сну и на јави. Онај који на њему издахну као да непрекидно и звучно довикиваше застрашеном народу и унезвереним извршиоцима: *кад ћодигиће Сина човечеја, онда ћеиће знаиши, да сам Ја* (Јн. 8, 28).

Но још Пилат није дошао себи од чуда, како се нагло, не путем закона него простом виком и урнебесом заведене масе, оконча страшном трагедијом један процес занимљив и важан; још у дворовима Ирода и Кајафе није се зауставила бујица безумног одушевљења због добро изведеног плана, још Јудин дух није ни приспео у царство мрачних духова, још голготски целати нису ни крв с руку спрали, још народ страховаше, поражен оним чудним стицајем догађаја, који се извршише насиљем људским и гњевом Божјим, – кад муњевито прохуја вест по Јерусалиму о Ускрснућу Великог Мртваца.

Тај глас, колико радостан за народ толико ужасан за извршиоце грознога злочина, и ако је се ревносно крио, као ветар прохуја кроз све па и најзачаченије улице и кутове престоничке. Као што противници Христови не моглише зауставити бурне народне поздраве кад Исус улазаше у Јерусалим, тако им и сад би сав труд узалудан око заташкавања и оповргавања пронесене вести. Јерусалим је сав жуборио: Христос Васкрсе!

Побожне жене донесоше мирисе на гроб Исусов, да га прелију, но како се

зачудише кад ступише у врт Јосифов? Њихови мириси учинише им се и сувише слаби и непотребни према миомирном и бајном мирису који их из лепога врта запахну. Очаране том бајношћу оне убрзаше ход гробу драгога им Покојника.

Први зраци сунчеви падоше на *празан гроб* и открише им славан догађај од тога јутра. Но оне не вероваше. Тада се јавише и два небеска весника и потврдише им оно што су им зраци сунца открили, али узалуд. Жалост мирносица, недоумица и сумња све је већма расла све док им се сам Исус не јави.

Беше се лепо разданило, када и Петар с Јованом дође у свети врт. Он уђе у гробницу где лежаше Исус и виде где леже само хаљине. Он се веома зачуди, но ни празан гроб, ни уверавање његовога друга, кога Исус љубљаше, не могаше га убедити у истинитост васкрсења. Он виде, *али не ѿверова*.

Врт Ариматејски купаше се већ у изобилној светлости сунца, када и његов поседник Јосиф дође ка гробу Спаситељевоу, да се увери у истину гласа који је чуо на улици. Виде све, што и апостоли и жене мирносице, али не-

извесност и његову душу обузе. *И он не верова*.

Сумњаху они који су с њим сваки дан ходили и из уста његових науку слушали; сумњаше Петар и Тома, сумњаше Јосиф, сумњаху они што на путу из Емауса чуше глас, сумњаше Магдалена.

Они су сви гледали празан гроб у коме беше сахрањен њихов учитељ, видели су престашене стражаре Пилатове и из њихових уста чули причу о јединственом и нечувеном догађају; о силаску ангела, пуцању плоче, Васкрсењу Христовом. Сви су они чули, сазнали и добили доказе из прве руке, али нису поверовали. Требао је Исус лично да им се јави, да га дохвате и реч његову чују, да му завуку руку међу ребра, па тек онда да верују.

Христос им се свим могућим начинима, од њих захтеваним, приказао као у истини жив, рекао им: „*Видише и уверише се, али благо онима који не видеше а вероваше.*“

Свети Николај Жички

БЕСЕДА НА БЛАГОВЕСТИ

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Часно свештенство, богољубиво монаштво, уважена мати игуманијо са сестрама, драга браћо и сестре, драга децо,

Данас је велики дан за ову свету обитељ. Данас је велики дан за нас хришћане. Данас је дан када се враћамо мислима у најсветије и најблагословеније тренутке рода људскога – враћамо се у Назарет, где Пресветој Богородици

благовести Архангел Гаврил да ће зачети од Духа Светога и родити Бога Слова. И она, чедна и честита, питаше само једно: Како је то могуће кад ја не знам за мужа? И заиста она, не само да не зна за мужа, него се она у храму Господњем од своје треће године припремала за своју највећу мисију – да избави род људски. И Анђео јој рече: Не бој се Марија, не размишљај тако!

Оно што ће се у теби зачети од Духа је Светога, и ти ћеш родити Сина Емануила, и Он ће спасти род људски. И Пресвета Богородица као послушна, као света, пресвета, пречиста, рече само једно: Нека ми буде по речи твојој! И тога момента, примањем промисла Божијег речју, умом, вољом, зачиње се Спаситељ, а кроз Њега зачиње се Црква Божија – почиње спасење.

Заиста је долично хвалити, величати, певати, молити се Пресветој Богородици и нико од људи достојно не може опевати, рећи, исказати све оно што је Пресвета Богородица учинила до дана данашњега за род људски. Нико не може да проникне у ту тајну зато што је она сместила Реч Божију у себе – и каква реч људска може да опише тај догађај, Пресвету Богородицу, осим само песмама, акатистима, химнама и молитвама?! И ниједну реч нећу додати овоме, нити ћу било шта говорити, само подсећам и себе и вас, да је Пресвета Богородица избављала род људски кад год би је призвали и помишљали

на њу. По речима Светог Григорија Паламе, митрополита солунског, великог молитвеника и исихасте, кад год поменемо њено свето име, природа наша се освећује, ум постаје чедан, ми остављамо житејско размишљање и улазимо у највећи промисао да именом Њеним бивамо сачувани и избављени од свакога зла.

Има један велики догађај у историји грчкога народа за време агарјанске окупације: када су војници били опкољени на мору од Агарјана, шта су могли друго него да упуте молитве Пресветој Богородици. Али замислите, они нису могли да упале никакво светло, јер би непријатељ видео где су, него су напамет изговарали акатист Пресветој Богородици: Теби, Војвоткињи, Која се бори за нас, узносимо песме победне, а избавивши се од зла, песме захвалне, ми, слуге Твоје, Богородице. И пошто имаш моћ непобедиву, од сваке нас опасности избави да Ти кличемо: Радуј се, Невесто Неневесна! И још: Анђео првак послан би с неба

да каже Богородици: Радуј се... И Она чувши молитву и речи познатог, вековног акатиста благовештењског, избави и војску и народ, те је овај дан национални празник нашег братског грчког народа.

И шта рећи, чиме похвалити Ону која је шира од небеса, ону која је Царица небеска, која је Царица и већа од херувима, и од анђела, и од арханђела?! Шта принети њој, коју реч, осим само и једино молитве.

Два велика светитеља нашега века, старац Пајсије и старац Порфирије, говорили су својој духовној деци: Ако и не стигнете да завршите своје молитвено правило у току дана, потрудите се да прочитате Акатист Пресветој Богородици. Тај акатист има силу да вас чува читавог дана и читаве ноћи. И не само то, него да се сви хришћани потрудимо да научимо напамет овај акатист. Тиме ћемо показати колико је волимо, јер љубав се мери жртвом, а жртва је наша замислите колико велика – да научимо напамет Акатист Пресветој Богородици. И то је аманет њиховој духовној деци – и старца Порфирија и старца Пајсија. Благодаћу Пресвете Богородице и сам сам почео да учим акатист, тако што свакога дана уз све оно што треба да урадим, нађем времена (а то је само дванаест минута) и прочитам акатист. То саветујем и вама. И замислите ако дође време, да се и ми нађемо у ситуацији у којој су се нашли борци, ратници који су чували отаџбину своју, да треба да прочитамо Акатист Пресветој Богородици, а немамо ни молитвеник, у мраку смо, у мукама смо... Шта ћемо чинити? Како да се молимо? Јесте да Пресвета Богородица прима и уздахе наше, и сваку молитву прима, и сваку реч прима, али часно је и достојно је да је величамо онако како су је свети-тељи, како су је анђели Божији вели-

чали – да то научимо и да се у сваком времену и на сваком месту можемо бавити том молитвом.

У манастиру Параклиту, био сам сведок, да било шта да раде, најстарији почиње молитву: Теби Војвоткињи која се бориш за нас, узносимо песме победне.... Затим наставља други, трећи, и тако читав акатист они заврше као своје правило: и знате какву силу задобијају?! Какав мир задобијају?! То је једина психотерапија, не постоји друга. Видели сте данас колико је свет изгубљен, колико људи немају смисла – зато што се никада не сете Пресвете Богородице – Богомајке се никада не сете. А када би се само ње сетили, она би их чудесно исцељивала, јер она све што чини, невидљиво и тајно чини. Али засигурно чини! Спасава! Доказ су мироточиве иконе свуда по свету, доказ су чуда која се дешавају хиљадама година. И када све то знамо дужни смо да се сходно томе и владамо.

Нека Пресвета Богородица чува све вас, ову свету обитељ, све људе добре воље, читав свет, и да сви познају да су једина врата кроз која се сви спасавамо – Пресвета Богородица. Она је родила Сина Божијега, главу Цркве наше, Она је родила Спаситеља душа наших, коме нека је слава у све векове и сву вечност, и да је вечно славимо, и да је вечно величамо са хоровима анђела у све векове. Амин.

Епископ жички др Јустин

*Беседа је изговорена на Блајовесџи
2016. године, у Манасџиру
Блајовешџењу (Каблар)*

ЈЕР ЕВО ДОЂЕ СА КРСТОМ РАДОСТ ЦЕЛОМ СВЕТУ

Једна од основних тема и главна срж која се протеже кроз читаво Свето Писмо, а особито Нови Завет јесте тема радости. Суштински елемент духовног живота хришћана управо је радост.

У данашње пак време, посматрајући лица људи са којима се свакодневно сусрећемо, стиче се утисак да је међу нама све мање радости. Код многих се далеко лакше примећује брига и оптерећеност теретом живота. Савременом човеку идеја о непрестаној радости могла би се учинити чудном и рекло би се немогућом. Зар да се радује онај ко је претрпео несрећу, изгубио ближњег, захваћен неизлечивом болешћу... Управо таква једна идеја о непрестаној радости могла би изгледати као бекство од света у којем реално живимо. Проблем би заиста могао настати пре свега услед погрешног разумевања самог појма радости. Да ли се радост може поистоветити са срећом? Навикли смо да се термин срећа готово свакодневно користи. Већина наших стремљења тежи ка томе да нам живот буде што „срећнији“. Често су нам понуђена бројна ефикасна решења која нас могу „усрећити“. У готово свим таквим решењима подразумева се одређена материјална потпора, а у великој мери употреба новца који решава бројне проблеме, из чега проистиче да онај ко нема довољну

количину новца, нема ни прилику да буде потпуно срећан. У једној од својих бројних беседа Свети владика Николај говори да срећа која у себи има материјалну основу крхка је и непостојана, у тренутку се може променити те од богаташа постанеш просјак. Таква срећа нема у себи трајну вредност те се она не може ни поредити са радошћу о којој се у хришћанству тако подробно и детаљно говори.

Хришћанство је, сликовито речено, загрљено радошћу. Каква је то хришћанска радост? Она свакако није земаљска срећа, о којој је претходно било помена, нити је она задовољство или забава; она је *радост у вери*. То је радост познања слободе истине у љубави Божијој (Јн. 8, 32). Свето Јеванђеље другим речима назива се блага или радосна вест. Када се Архангел Гаврило јавио Пресветој Богородици прве речи су му биле: „Радуј се благодатна...“ Саопштава јој радосну вест да је Бог у посети преко ње читавом човечанству. „Радујте се“ су речи које анђели изговарају пастирима у тренутку Христовог рођења. О радости Христос говори током читавог свог земаљског живота. У добро познатој „Беседи на гори“ Христос назива блаженима оне који чине добро, који саосећају са другима, који се жртвују али и оне који страдају. Свима на крају говори „Радујте се и веселите се јер велика је ва-

ша плата на небесима“ (Мт. 5, 12). О радости Он особито говори у тренуцима пред страдање: „Као што Отац љуби мене, и ја љубим вас; останите у љубави мојој. Ако заповести моје одржите остаћете у љубави мојој... Ово сам вам казао да радост моја у вама остане и радост ваша да се испуни...“ (Јн. 15, 8-11). Кроз ове јеванђелске цитате могла би се приметити одређена противречност, а то је да човек у тешким моментима свог живота може, а и треба да се радује. Христос позива на радост и пружа

себе као пример. Он не заборавља и не потцењује проблеме са којима се људи сусрећу већ их прихвата и Сам пролази кроз све тешкоће па и ону најстрашнију – смрт. Међутим, ту није крај.

Бог је тај који људима жели и пружа прилику да учествују у његовој радости. Каква је то радост коју Бог пружа? То је радост која у себи као срж, као главни чинилац има љубав. Немогуће је човеку да се радује, а да у исто време не пружа и не стреми љубави. „Бог је љубав“ (1. Јн, 4, 8). Љубав је

божанског порекла и највећи духовни дар. Онај ко тежи истинској љубави он тежи Богу, самим тим и радости. А божанска љубав је баш онаква каквом је описује Свети апостол Павле у Првој посланици Коринћанима када каже да љубав дуго трпи, прашта, захваљује, увек верује, увек се нада, спремна је на жртву, а поврх свега за узврат не тражи ништа. Такав човек већ има све, а то је љубав која испуњава његово срце и чини га радосним. Та истинска љубав у њему ствара мир и спокој који се не може помутити ни у најтежем тренутку. Има ли радоснијег човека од оног који воли? Није апостол Павле био само неки писац који је знао лепо да се изрази. Потврду ових његових речи ми налазимо у Посланици Филипљанима. Окован и утамничен, без великог изгледа да ће преживити, он пише да се са неизмерном радошћу моли за све који познаше љубав Христову. Са радошћу прихвата бројна страдања која доприносе ширењу Јеванђеља, са дубоком надом да су све тешкоће оруђе уз помоћ којег лакше долази спасење. За њега чак и смрт не представља жалост јер зна да је Христовом љубављу и Васкрсењем она побеђена.

Скоро четири стотине година након апостола Павла велики и мудри црквени писац Свети Јован Златоусти преживљава нешто слично. У бурном времену које се надвило над Црквом тог доба, он из прогонства пише речи утехе својој ученици Олимпијади. Посебно стављајући акценат на тугу која је обузима он пише да је свака невоља као бура на мору, један пролазни тренутак након којег настаје тишина. Све те буре само нас уче трпљењу из којих излазимо бољи. Ма колико нам се време чини тешким оно је пролазно и стога не треба губити наду и у најтежим моментима. Овде би нам се могла учинити контрадикторност; Свети

Јован који се налази у далеко незавиднијем положају са врло неизвесном будућношћу шаље речи утехе својој ученици. Противречности ту наравно нема. Христова љубав и радост Васкрсења зацарила се у души његовој, иста она радост коју је Христос обећао онима који остану у љубави његовој.

Могло би се закључити из претходно реченог да су тешкоће са којима се сусрећемо у својим животима само пут који нас води до радости, али под условом да се прихватају са вером и љубављу. Мудри старац Пајсије Светогорац говори: „Да би се човек истински духовно радовао, треба да воли; а да би волео, треба да верује. Људи немају веру, па зато немају ни љубави, пожртвовања и радости. Да верују, они би волели, жртвовали се и радовали. Из пожртвовања се рађа највећа радост...“ (у: *Сѣрасѣи и врлине*).

Највећа жртва у историји човечанства беше она у којој Богочовек Христос себе даде за живот света. Круну своје љубави он је показао распећем на крсту. Васкрсењем је показао да је и смрт немоћна пред том силом, те да сваки човек спознавши ту истину треба да се радује радошћу неизмерном. О томе једна васкршња песма говори:

*„Васкрсење Христово видевши, њокло-
нимо се свейоџе Госјоџу Исусу, јединоџе
безјрешиноџе. Крсјџу се ѣвоџе њо-
клањаџо Хрсјџе, и Свейџо Васкрсење
ѣвоџе славимо... Јер ево дође с крсјџом
радосјџ свему свейџу. Блајодареџи свајда
Госјоџу, ѣевајџо Њејово Васкрсење, јер
ѣрейѣрјевши крсјџ смрџу смрјџ разруши!“*

Михајло Живковић

НЕМАМ ВРЕМЕНА...

Мерење времена је ствар људског договора. То што се мери када је сунце изашло и када се земља окренула око њега, за нас хришћане нема неки пресудан значај. Чињеница је да смо ми људи рођени у оквирима простора и времена и у том раму нема ништа ново осим доласка Бога у свет. Бог је постао човек, једнак нама, јавио се на Божић у лицу Исуса Христа, нас ради и нашега ради спасења. Од његовог рођења знамо за време пре Христа и време после Христа. Христос је за нас постао алфа и омега, Спаситељ света и више није битно да ли је седам хиљада или седам милиона година од постанка света. За Бога је хиљаду година као један дан. Тако се наш живот у границама од рођења до смрти јавља као шанса, као питање хоћемо ли видети и разумети у чему је прави сми-

сао нашег постојања, зашто смо рођени, како да живимо, у чему је циљ и крајњи смисао нашег живота.

Док размишљам о овим питањима, на врата ми куца кум и пријатељ који је, иначе, свештеник наше Цркве у Лондону. У разговору сам изустио две уобичајене и честе речи: „Немам времена...“ Пријатељ се насмешио и замолио ме да седнемо како би са мном поделио своје искуство везано за овај свакодневни исказ *немам времена*.

Причу је почео убедљивим тоном искусног проповедника: „Прошле године сам доживео да је један седамдесетогодишњи старац, мој парохијанин, умирао у болници. На позив његовог сина отишао сам да га исповедим и причестим. Живео је у близини наше Цркве, али га нисам познавао. И без питања почео је причу: „Био сам пре-

заузет, много сам радио и градио. Нисам имао времена ни за Бога, ни за Цркву, ни за своју душу...“ Док је он причао, ја сам закључио да му је Бог за седамдесет година живота дао три хиљаде шестсто четрдесет недеља и исто толико могућности да нахрани своју душу, да је спреми за сусрет са Богом. Покушао сам да га охрабрим, али је он говорио као да сам себи изриче пресуду: „Док сам био заузет овим или оним, изгубио сам душу.“ Изашао сам из болнице док су ми сузе саме текле низ образе.

Пажљиво сам слушао кума док је у истом тону наставио казивање: „Да је могуће победити те судбоносне речи *немам времена*, недавно ми је посведочио и мој комшија, иначе рођени Британац, својом причом. Он је умерени верник, протестант, човек који воли и поштује друге људе. Једне вечери, док смо пили чај на тераси, причао ми је шта му се догодило за викенд. Каже он: „У суботу сам стао испред цвећа-

ре како бих наручио и послао цвеће мајци за рођендан. Иначе, она је удаљена од мене 320 километара. Када сам изашао из аутомобила, приметио сам уплакану девојчицу која је седела на ивици тротоара. Упитао сам је у чему је проблем, а она је одговорила: „Хтела сам да купим црвену ружу за маму, али немам довољно новца.“ Насмешио сам се и рекао: „Дођи, купићемо ружу за твоју маму.“ Наручио сам цвеће за своју мајку и купио ружу девојчици. На излазу из цвећаре понудио сам јој да је одвезем кући, до мајке. Девојчица је рекла: „Важи, ако можете, повезите ме.“ На моје велико изненађење, одвела ме је до оближњег гробља где је положила ружу на свеж гроб. Одмах сам схватио да ту почива њена мајка. Вратио сам се у цвећару, опозвао испоруку, узео цвеће које сам платио и одвезао се 320 километара до куће своје мајке. Можда већ сутра нећу имати шансу да је још једном видим. Ћутао је мој кум док је комшија причао. Није

могао сакрити сузе које су му кренуле низ образе.

Настављајући причу, изнео ми је искуство једног човека. „Тога дана вратио сам се касно са посла. Уморан и нервозан, нашао сам свог синчића како ме чека на вратима. „Тата, смем ли нешто да те питам?“ „Да, наравно, реци!“ „Тата, колико зарађујеш на сат?“ „То се тебе не тиче. Зашто ме то питаш?“ одговорио сам гневно. „Само сам желео да знам. Молим те, реци ми, колико зарађујеш на сат?“ „Ако већ мораш да знаш, зарађујем 30 фунти на сат.“ „Ох“, дечак одговори, спуштене главе. „Тата, молим те, можеш ли ми позајмити 15 фунти?“ Био сам бесан: „Ако је једини разлог што ме питаш да ти позајмим 15 фунти, тај да можеш купити неку играчку или сличну бесмислицу, тада се окрени и иди право у собу, и размисли зашто си тако себичан. Ја не радим сваки дан само за твоје глупости!“ Дечак је тихо отишао у собу и затворио врата. Сео сам за сто и постао још љући због његовог питања... Како се усуђује да пита таква питања само да би добио новац? Након неких сат времена, мало сам се смирио и размислио. Можда му је стварно потребно тих 15 фунти, не пита он често за новац... Отишао сам у његову собу и отворио врата... „Јеси ли заспао, сине?“ упитао сам. „Не, тата, будан сам“, одговорио ми је. „Размишљао сам и закључио да сам био престоног према теби малопре. Имао сам тежак дан и искалио сам се на теби. Ево ти 15 фунти које си тражио“. Дечак се усправио, смешећи се. „Ох, хвала ти, тата!“, са радошћу је узвикнуо. Тада је извукао сноп згужваних новчаница испод јастука. Кад сам видео да већ има новац, опет сам се почео љутити. Мој син је полако избројао свој новац и погледао ме. „Зашто си тражио још новца, ако га већ имаш?“, плануо сам. „Зато

што нисам имао довољно, а сада имам“, одговорио ми је. „Тата, сада имам 30 фунти. Могу ли купити сат твога времена? Молим те, дођи сутра кући раније. Желим да вечерам са тобом, па да заједно прошетамо.“ Био сам слоњен. Загрио сам га и замолио за опроштај. „Колико год сам се уздржавао, сузе су опет кренуле низ моје лице“, кум је приводио причу крају.

И мене су преправиле емоције. Мој драги кум, пријатељ и брат у Христу, направио је реалан искорак у сопственом животу, победио је снагу свакодневног „немам времена“, ускладио своје обавезе и дошао из Лондона у Требиње како би своје време поделио са оцем, братом, пријатељима и тако стигао са својом причом и до мене. Ово је био један од наших највреднијих и најдражих сусрета иако се познајемо још од студентских дана.

Парадокс нашег времена је да имамо веће зграде, али краће живце; шире путеве, али уже видике; трошимо више, а имамо мање; купујемо више, а радујемо се мање. Имамо веће куће, а мање породице; више удобности, а мање времена; имамо више диплома, али мање разума; више знања, а мање расуђивања; више стручњака, а још више проблема; више знања у медицини, а све мање здравља. Пијемо превише, пушимо превише, трошимо непромишљено, смејемо се премало, возимо пребрзо, олако се љутимо, прекасно лежемо, устајемо уморни, читамо недовољно, гледамо ТВ сувише. Молимо се ретко. У Цркву на Службу скоро и да не идемо. Ретко се причешћујемо. Све је мање финансијских проблема у браку, а све више развода; све је више луксузних кућа, али и подељених имања; ово су дани брзих путовања, оскудне одеће и ниског морала, све дебљих људи и таблета које могу све: да те орасположе, отупе, али и да убију.

Зажелех Вам рећи бар нешто у шта се може веровати. Проведите што више времена с вашим вољенима, јер они неће бити вечно поред вас. Реците понеку љубазну реч ономе ко вас одоздо гледа са страхопоштовањем, јер ће та мала особа ускоро одрасти и отићи. Сетите се да дате топао загрљај ономе крај вас, јер је то једино благо које можете дати својим срцем, а не кошта вас ништа. Сетите се да кажете „Волим те” вашим вољенима и искрено мислите тако. Пољубац и загрљај ће излечити сваку повреду. Сетите се да се држите за руке и да цените тренутке када сте заједно, јер једнога дана те особе неће бити крај вас. Нађите времена да волите, нађите времена да разговарате и нађите времена да поделите ваше драгоцене мисли са другима. Смејте се често, дуго и искрено. Реците људима које волите да их волите, у свакој прилици, јер живот се не мери бројем удицаја које удахнемо, него тренуцима који нам одузму дах.

Бог је све нас задужио да чувамо непроцењиво благо – наш живот, нашу душу, нашу личност, наше име. *Каква је користи човеку, ако сав свети задобије, а душу своју изгуби*, пита се Господ у име свих нас. Једнога дана сигурно ћемо стати пред Дародавца живота. Наша вечна судбина зависиће од стања наше душе у том часу. Тада ће Срцезналац лако прочитати где је била наша душа, шта је радила, кога је волела, у ког бога је веровала, јер *шамо иде је благо наше, шамо је и срце наше*.

Као свештеник Вас молим да запамтите да је немогуће волети Бога ако не волимо људе, јер како можемо рећи да волимо Бога кога не видимо, ако не волимо наше ближње, који су ту крај нас. Рођени смо са потенцијалом да постанемо људи, да научимо да волимо. Да би неко постао православни хришћанин, мора прво да буде човек

и то човек са лицем и образом Божијим у себи. Пут очовечења и обожења води кроз Цркву. Добро је што наши људи знају да пољубе Цркву када улазе у Њу, што целивају икону на којој је изображен Христос или светитељ, што љубе свештеника у руку, јер и у њему виде икону Христову, али није добро што ретко долазе у Цркву. Кома Црква није мајка, томе ни Бог неће бити Отац.

Велики је дар милосрђа Божијег што имамо Цркву, јер је Црква наша права и једина веза са Богом, са бесмртношћу, са животом вечним. Ако постанемо људи Цркве, тада ћемо видети у другом човеку Христа, брата и пријатеља. До те памети, снаге и смирења, могуће је доћи уз подвиг, пост и молитву. То је тај уски пут, али прави и истинити. Потребно је да поправљамо себе, а не друге, јер ако се ми преображавамо набоље, поправљаће се и свет и људи око нас. Долазећи недељом у Цркву на Свету Службу ми благодаримо Богу на седмици која је иза нас и молимо га да нам подари још времена да се променимо набоље. Молимо се да нас не изненади страшни час смртни, а да нисмо стигли да упознамо Бога. Зато када изговарамо те свакодневне речи *немам времена*, треба да имамо у виду да нам је време, пре свега, потребно да постанемо хришћани. Да дођемо у Цркву на Службу, да се причестимо, да утешимо жалосне, помогнемо немоћне, нахранимо гладне и изградимо име вредних и поштених људи. На крају живота само трагови љубави остају, по њима ће нас памтити људи, али и Бог препознати јесмо ли Његови или ђавољи синови. Избор је наш.

Протојереј-ставрофор Милић Драговић,

Храм Светог апостола и јеванђелисте
Марка, Ужице

БИМЕДИЦИНСКИ ПОТПОМОГНУТА ОПЛОДЊА ИЗ ХРИШЋАНСКОГ УГЛА

Сурогат материнство -Пети део-

Сурогат материнство (СМ) је поступак у којем једна жена износи трудноћу и рађа дете с намером да га по рођењу преда неком другом. Таква жена назива се сурогат мајка. У зависности да ли је дете које носи генетски њено, разликујемо два типа сурогације: пуно или гестацијску, и парцијалну или генетску.

Пуна или гестацијска сурогација је поступак у којем јајна ћелија кориштена за оплодњу не потиче од саме сурогат мајке, већ од намераване мајке којој ће дете припасти по рођењу, или од трећег лица – донора. Овакав тип сурогације омогућиле су методе вантелесног оплођења.

Парцијална или генетска сурогација је поступак у којем јајна ћелија кориштена за оплодњу потиче од сурогат мајке, што значи да дете које носи и рађа је генетски њено, а за које постоји намера да га по рођењу преда неком другом. Овакав вид сурогације био је могућ и пре усавршавања метода биомедицински потпомогнуте оплодње, те није условљен методом оплодње, јер у њему долази до постанка детета које генетски потиче од (сурогат) мајке која га носи и рађа.

У РСрбији, чланом 66. новоусвојеног Закона о биомедицински потпомогнутој оплодњи из маја 2017. године експлицитно се забрањује нуђење услуга сурогат мајке од стране жене или

било ког другог лица, са или без плаћања било какве накнаде, односно остваривања материјалне или нематеријалне користи. У одређеним државама Европе и света, као што су: Велика Британија, Израел, Грчка, Украјина, Јерменија, Грузија, државе САД и Аустралија поступак СМ-а је законски дозвољен, а његова примена специфично регулисана, док у другим државама, као што су: Француска, Аустрија, Шпанија, Немачка, Швајцарска и Словенија примена овог поступка законски је недозвољена. Иако је, засад, поступак СМ-а у РСрбији законски забрањен, постоји интенција да се ова одредба промени, те да се овакав поступак у одређеном виду законски одобри.

Са хришћанског аспекта, поставља се питање да ли је овакав начин рађања, уз помоћ сурогат мајке, добар, и као такав прихватљив?

Када говоримо о начину рађања уз помоћ сурогат мајке, требамо бити свесни да говоримо о начину рађања који за неке људе представља једини начин да дођу до потомства и да се остваре као родитељи. Нешто што је до пре само неколико деценија било једино у домену научне фантастике (ако говоримо о пуној, гестацијској сурогацији), данас је реално оствариво, и представља могућност остварења нечије животне жеље. Ако, због ограничености простором, изузмемо примену поступка СМ-а

с намером да мушки истополни парови дођу до потомства, или из разлога што генетска и намеравана мајка неким поводом (ради каријере, физичког изгледа, избегавања напора или здравственог ризика, итд) не жели (а не не може) да изнесе трудноћу и роди дете, или када намеравани родитељ(-и) није (нису) ни генетски родитељ(-и) детету које би се на овај начин родило, остаје питање да ли овакав поступак може бити прихватљив чак и за оне намераване родитеље који би били генетски родитељи детету, и при чему за њих не постоји други начин да дођу до свог потомства.

За хришћане је хуман и прихватљив сваки поступак којим се неком може

помоћи, али само уколико се на тај начин истовремено неће неком, њему или другом, наудити. Христова заповест коју нам Јеванђеље преноси: „Љуби ближњег свога као самога себе“ (Мт. 22, 39) показује нам хришћански начин живота, а то је живот у љубави према другом, али, истовремено, показује нам и обавезу, да љубав према ближњем свом значи и да другог не повредимо.

Ако непристрасно, без жеље да угодимо једном (можда оном који нам може одговорити, и чији глас може оставити последице и на наш живот) на уштрб другог ближњег (можда оног немог, чији се глас не може чути), што ће рећи негоистично, не једнострано, сагледамо поступак СМ-а, видећемо да се ту

ради о једином начину да се неко оствари као родитељ (само генетски, а не и гестацијски), да неко дође до потомства, али не и о једином начину да се неко (ново биће) роди, јер се деца рађају и на други начин, али не овим намераваним родитељима, чији је једини начин да дођу до потомства поступак СМ-а.

Намеравани отац и мајка који желе помоћу сурогат мајке да дођу до потомства, јер овај начин медицински представља једину могућност за то, поред хумане тежње да омогуће рођење новог људског бића на свет и племените намере да постану родитељи, поштујући јеванђелску заповест о љубљењу ближњег свога као самог себе, требају најпре имати у виду да ли је тај начин постанка на добробит њиховог детета које желе овим путем добити.

У току деветомесечног психофизичког развоја, у току трудноће, долази до пренаталног (пре рођења) формирања детета у интеракцији (саживоту) са мајком која га носи и рађа. Пренатални период је изузетно важан период у развоју детета, о чему нарочито говоре истраживања пренаталне психологије. У случају СМ-а, ово пренатално формирање детета се дешава у интеракцији са сурогат мајком која га носи и рађа, а по рођењу предаје другој жени. Иако се не завршава у пренаталној доби, него се наставља и после рођења, оно никако није безначајно, да би се као такво могло занемарити и препустити случају, већ, напротив, има огроман утицај на каснији развој личности детета. Док Јунг говори о зависности ране дечије психе у односу на мајчину („О развоју личности“), психијатар Јеротић наводи да ако дете у мајчиној утроби има осећај да није жељено, и да због тога не добија довољно топлине и љубави од мајке, тешко да се у њему може развити тзв. „праповерење“ („Хришћанство и психолошки про-

блеми човека“). Дечији психијатар Светомир Бојанин наводи да фетус памти збивања из мајчине утробе, тј. сећања на та збивања носи са собом у живот и она касније утичу на његове реакције (понашање) у раном постнаталном периоду, а (можда) и касније, те тврди да се гестација започета у материци, *уиџеројестиаџија*, рођењем наставља ван материце као *ексџеројестиаџија* („Пренатална психологија са аспекта неуропсихологије развојног доба“). Психолози и психијатри који се баве пренаталном психологијом, попут Дејвида Чејмберлена, Томаса Вернија и многих других, својим истраживањима све више дају увида о изузетном значају пренаталног развоја детета на каснији развој његове личности.

Уколико сурогат мајка изгради љубавни однос према детету које носи, како је природно и једино хришћански прихватљиво – да мајка воли дете које носи, и пружа му сву љубав, топлину и заштиту у току деветомесечног развоја, неће га по рођењу моћи предати другој мајци без озбиљног лома и по њу и по дете. Како бисмо могли закључити да би за дете по рођењу могло бити добро да га (без његове жеље и питања!) одвојимо од мајке која га је девет месеци носила, хранила, како телесном, тако и душевном и духовном храном, кроз чију емоцију и дамар, свеукупно психофизичко и духовно стање, је доживљавало спољашњи свет?

Уколико, пак, сурогат мајка не би гајила љубавни однос према детету које носи - не однос поштовања, толеранције, формалног испуњавања обавеза, већ однос љубави без остатка, када онај који љуби нема више ништа своје, него целог себе ставља у службу љубљеног, живећи надаље љубављу за њега која не престаје, ни по рођењу детета ни за вечност! – онда би повредила личност детета (и своју), којем по природи

ствари припада љубавни однос мајке, како по рођењу, тако и у деветомесечном пренаталном периоду.

Човек је биће односа, по својој богиности, јер је и Бог биће односа, вечне љубави између личности Свете Тројице, као и љубавног односа према свету који је створио, у којем се јавља и рађа као човек, Богочовек Христос. Стога, човек не може да постоји мимо односа откад постоји, ни пренатално ни постнатално, нити је могуће да тај однос у којем постоји, било пре или после рођења, не утиче на њега као личност, на формирање његових слабости и врлина, поремећаја који могу бити погубни, или стабилности и сигурности која проистиче из безусловног љубавног односа, који утиче да се и он формира као биће које воли.

Из истог разлога, уколико дође до открића вештачке материце у којој ће плод моћи провести све време свог пренаталног развоја, до „рођења“, поступак у којем би се на овај начин вештачка материца користила није прихватљив као онај који није на добробит детета, јер изостаје љубавни однос плода и

мајке у његовом деветомесечном пренаталном развоју.

Треба имати у виду да говоримо о прихватљивости поступка СМ-а пре ступања у сам поступак, односно пре постанка детета у њему, што значи да не прихватањем оваквог поступка дете које у њему треба постати не губи ништа, јер га још увек ни нема, не постоји, док не постане у поступку.

Жеља родитеља за потомством, као израз љубави према ближњем, према животу и постојању, се као таква, љубавна, баш као и свака друга љубавна жеља, испуњава једино истинском, безусловном (чак и без услова да се остварим као родитељ!) љубављу према потомку који се жели, када се све чини на његову добробит, поништавајући све што је своје у односу љубави, живећи кроз ближњег и за ближњег. Такву, безрезервну љубав нам показује Свети апостол Павле, када је могао рећи: „А живим – не више ја, него живи у мени Христос“ (Гал. 2, 20).

мр Александра Малешевић

-наставак у следећем броју-

КОНКОРДАТСКА КРИЗА У ЖИЧКОЈ ЕПАРХИЈИ 1936–1938. ГОДИНЕ

-Први део-

Размишљање о односу Цркве и државе одувек је представљало тему о којој се полемисало, и та релација увек изнова побуђује пажњу истраживача и писаца. У оквиру унутрашње политике једне државе, веома је важан однос различитих вероисповести. Ово горуће питање одувек је било једно од најважнијих друштвених проблема од чијег је решавања у многоме зависила стабилност једне земље.

О актуелности теме сведочи чак и површно прегледање електронских извора. Познато је да је 2006. године Словачка имала проблеме због покушаја склапања одређених конкордатских уговора са Ватиканом. Европска унија предочила је Словачкој своје назадовољство због захтева Католичке цркве за доношењем конзервативних закона у сфери радних односа и биоетичких питања. Још увек су актуелне вести да је Света столица успела да потпише конкордатске уговоре и са неким православним земљама. Тако је склопљен тзв. *Основни сјоразум* са Белорусијом (2009), па чак и са Азербејџаном 2011. године (иако у њему живи свега 200 католика). Или, нешто ближе нама, вест да је Црна Гора потписала *Темељни уговор* са Ватиканом 2011. године. *Темељни* или *Основни уговор* (ит. „*accordo di base*“, engl. „*basic agreement*“) је уствари нови назив за конкордат.

Због недостатка простора и задатог тематског оквира нећемо се де-

таљно бавити предисторијом и детаљима *Конкордајтске кризе* 1937. године. Верујемо да је макар у назнакама ова тема многим позната. У овом раду се пре свега бавимо рефлексацијом целокупне проблематике на простор Жичке епархије. Зато предлажемо да се укратко најпре осврнемо на критику конкордата у часопису *Прејлед цркве епархије жичке*, а потом и на последице ове кризе на стање у Жичкој епархији. Стога, смрт патријарха Варнаве, под још увек неразјашњеним околностима, и *Крвава литија*, које су највише обележиле Конкордатску кризу неће бити посебно обрађене.

Кријтика Конкордајта у часопису „Прејлед цркве епархије жичке“

На Западу је још од Средњег века однос између цркве и државе био регулисан конкордатским уговором. Конкордат (*сјоразум*, *најодба*) је писмени уговор између државе Ватикана и одређене суверене државе, којим се дају неке повластице римокатоличкој цркви на територији те државе. Будући да Ватикан има статус суверене државе, овакав уговор се сматра међународним уговором. До сада је склопљено укупно 150 таквих правних аката, укључујући и оне са нацистичком Немачком и фашистичком Италијом, непосредно пре Другог светског рата.

Патријарх Д. Раškовић

Предлог закона о конкордату из 1937. године био је нарочито повољан за Ватикан. Поједине западне новине су објавиле да је то најповољнији послератни Конкордат за Римокатоличку цркву у Европи и да нигде Ватикан није добио толика права. Чини се да је, по многим одредбама, римокатоличко право стављено изнад државних закона, а уз то је држава прихватала и велике материјалне обавезе према РМЦ. У очима СПЦ то је изгледало као да се ствара нова државна црква која би била изнад државе. У часопису под називом „Преглед цркве епархије жичке“, бр. 12 за 1936. годину, постоји посебан текстуални додатак насловљен као „Конкордат са Ватиканом“. Аутор није

потписан, али је реч о добром познаваоцу права, а уз то и врло брзог језика. О самом уговору он каже: „Дубље проучавање његових прописа (мисли на конкордат) дало је поражавајуће резултате. Резултате који су натерали страх у кости свих родољуба ове мукотрпне и многострадалне земље и свих правих синова свете православне цркве.“ Већ из ових неколико редова можемо наслутити да је *жички аутор* жестоки критичар овог законског предлога.

Јереј Слободан Јаковљевић,
Храм Вазнесења Господњег, Чачак

-наставак у следећем броју-

СРБИЈА У ОЧИМА КИПРАНА

-Доживљаји са поклоничких путовања по Србији-

„А суџрадан док они њуџоваху и њриближаваху се ѓраду...“ (Дат. 10,9)

Зелено, мирно, весело и лепо. Након ових речи могло би се закључити да се иза њих крије опис рајског врта. Међутим, ово и јесте опис Божијег врта, врта који се зове Србија. Ово су биле закључне речи многих Кипрана који су по први пут дошли, видели и доживели Србију. У овом казивању изложићемо мишљења, ставове и утиске гостију са Кипра, који су дошли да посете нашу земљу.

Последњих година све већи број гостију са Кипра долази у Србију. Постоје различити туристички програми, као и групе које долазе у Србију. Међутим, програми се суштински мало разликују. Сврха је да се доживи, види и осети Србија: од Средњег века до данас; од севера до југа; од истока до запада; од равнице до планина, па све до српског сељака и укусне традиционалне српске кухиње. У овом кратком излагању фокус ће бити на поклоничким путовањима која су Кипрани остварили на нашим просторима.

Када се помиње појам *џоклоничка=црквена њуџовања или ходочашћа* под њиме се подразумева посета одређених православних светиња као и служење-литургисање у њима. Управо у тим служењима су учествовали ходочасници са Кипра, чије је број достигао 200 у 2017. години. Укупан број

свих гоститију са Кипра приближно је износио 600. Скоро сва путовања су се одвијала у јулу и августу. Просечна дужина боравка туриста износи 6 дана. Дакле, сваки трећи путник са Кипра је ходочасник! Ови подаци могу бити од изузетне важности у позиционирању туристичке понуде Србије. Међутим, то би захтевало посебну економску анализу, о којој неће бити речи у овом приказу.

Србија и Кипар су по много чему слични. На основу усменог анкетања, готово сви туристи на првом месту подразумевају православну веру. На следећем месту се подразумева историја, па чак и карактер. Задржаћемо се и анализирати поменуте две сличности: *џравославна вера и историја*. Кроз њих ћемо приказати изнете ставове и мишљења Кипрана.

Православна вера: Гостољубље (*џрч. φιλοξενία*) јесте примарни карактер поклоничког (=црквеног) путовања. Такав карактер нам је познат још из апостолског периода, а посебно се пројављује при посетама сестринским = помесним Црквама.

Кипарска архиепископија, као једна од помесних Цркава, установљена је од самих Светих апостола. Читајући посланице Новог Завета, већ се упознајемо са кипарском „њивом Госпо-

дњом“. Њивом коју су обрађивали Свети апостоли: Јаков, Павле, Варнава, Марко, „четвородневни“ Лазар – први епископ Кипра. Кипарска архиепископија је добила самосталност (грч. аутокефало), на III Васељенском Сабору.

Историја: „Бурна“, а опет слична историја веже Кипар и Србију. Превасходно своју „буровитост“ Кипар је доживео због своје изузетне геостратегијске позиције у Средоземљу. Различите епохе и различита искушења нису заобилазила ни Кипар. Своју 11.000 година стару историју од Антике до данас су писали многи: Хелени, Римљани, Византијци, Латини, Венецијанци, а последњих векова Турци и Британци.

Најупечатљивију жал сигурно су оставили Турци. Слично као и у Србији.

Задржали су се веома дуго. Своју најезду пројавили су и 20. јула 1974. када су окупирали – отели 37% северне територије Кипра и протерали 200.000 Грчко-

Кипрана. Битну улогу у тој окупацији су одиграли и Британци, који и до данашњег дана имају протекторат-аутономију над одређеним деловима острва. Овде се може повући паралела са савременом историјом на простору Србије.

Дошавши у Србију, Кипрани су били одушевљени природним и антропогеним богатствима која наша земља има. Од крајоликих предела, шума, река, брда и равница, до прелепих кањона, пећина, села, градова, као и до веома укусне и здраве гастрономске понуде. Посебно место заузимају средњовековни манастири и цркве.

Градови у којима су Кипрани боравили су: Београд, Сремски Карловци,

Нови Сад и Краљево. Полазна и завршна тачка сваког путовања је била престоница. Од најистакнутијих локалитета у Београду, посебан утисак им је оставио Храм Светог Саве, а још више живопис у крипти храма – Црква Светог великомученика кнеза Лазара. Најлепше доживљаје су имали у Краљево и Новом Саду. Први због своје урбане поједностављености, као и због „смирености“, док други (Нови Сад) одише својом архитектонском лепотом и амбијенталношћу.

Путујући од Београда до Новог Сада, гости су имали прилике да виде прелепе фрушкогорске манастире Крушедол и Ново Хопово. Приметили су преплетања низа различитих архитектонских стилова градње кућа,

а и манастира. Видно усхићени пределом и амбијентом у коме се налазе манастири, а опет, и видно разочарани, јер нису имали прилике да упознају

и попричају ни са једним монахом. Тај обичај ће их пратити у већини манастира које су посетили.

Додатно чуђење су показивали када су се нашли у богослужбеном простору, и када су увидели да се у црквама не користе стасидије, клупе или столице. У прилог томе, упознати су да су код Срба богослужења краћа, као и да је утицајни руски устав богослужења.

Са обзиром да су дошли припремљени за овакву врсту путовања, највеће интересовање су показивали према светитељима двадесетог века – Светом Николају Жичком и Светом Јустину Ђелијском. Посебну жељу су имали

да упознају неке од ученика – данашњих епископа и богослова – Светог Јустина Ђелијског . Зашто је то тако, објашњава чињеница да су на грчки језик преведена њихова бројна богословска и књижевна дела.

Поред манастира Лелића и Ђелија, гости су обишли и Цркву на Опленцу. Због свог аутентичног и пребогатог мозаика, Црква Светог Ђорђа им је била „нешто најлепше“ виђено до тада у Србији.

Обилазећи манастире средњовековне Србије: Студеницу, Манасију, Раваницу, Љубостињу и Копорин, гости су имали прилике да се упознају са српским средњовековним династијама. Имена из светородне лозе Немањића им нису била позната. Чак и родбинске везе су им биле компликоване за поимање. Поготову када се радило о односу Светог Симеона (Стефана) са синовима Савом (Раством) и Симоном (Стефаном). Светог Саву су поистовећивали са Светим Савом Освећеним. За чудо им је било

да имамо велики број државних поглавара (Средњег века) који су канонизовани.

Као неки закључак ове мале повести изложених догађаја, навешћемо боравак и служење у Царској лаври Свете Жиче. Своје утиске и доживљаје Кипрани су оплеменили торжествено – Светом Литургијом. Посебан утисак им је оставила Света Литургија којом су били одушевљени. Пре свега због самог манастира, присуства великог броја људи, због англеског појања, као и због посебног и пажљивог гостопримства у манастиру.

*Тишина, коју су чули, им је
посебно парала уши.*

Јовица Стефановић

ПАРОХ МОКРОГОРСКИ ПРОТОЈЕРЕЈ РАТКО БЛАГОЈЕВИЋ

„Благо оном ко довијека живи имао се рашти и родити“

Прота Ратко Благојевић је рођен 1912. године од оца Гојка и мајке Радинке у селу Заглавку недалеко од Кадињаче. Парох мокрогорски био је од 1940. до 1959. године.

Храм Светог пророка Илије у Мокрој Гори – Цркву брвнару, саградио је са народом после Другог светског рата. Мало освећење храма извршио је протојереј Милан Смиљанић 1946. године. Градећи храм прота Ратко је имао доста проблема са тада безбожним властима. Обзиром да се мокрогорска парохија налази са обе стране планине Таре, те да је сачињавају села Мокра Гора, Кршање и Заовине, прота Ратко

је купио коња кога је користио за одлазак у парохију. Са њим је довлачио и грађевински материјал за градњу новог мокрогорског храма.

Велико освећење храма извршио је новоизабрани Патријарх Герман на Илиндан 1958. године. Патријарх је том приликом дошао у Мокру Гору на конак. За вечером у парохијском дому, горело је кандило пред иконом Светог Јована Крститеља, крсне славе проте Ратка. У једном тренутку пукла је чаша у кандилу и уље се излило. Тада је прота Ратко рекао: „Нема мени дугог живота.“ Патријарх му је одговорио: „Оче Ратко, ко верује у Бога не гата.“

Међутим, слутња проте Ратка се обистинила. Његов живот на земљи трајао је после овог догађаја још шест месеци. Његов овоземаљски живот завршен је у снежној вејавици на планини Тари, на путу за Заовине. Цео тај догађај у сну је видео црквењак Храма Вазнесења Господњег, Љубомир Поповић из Кршања. Том приликом су му на Крстовдан рано изјутра дошли људи из Тошића, да се посаветују шта да раде. Претпостављали су да се проти нешто десило, пошто је те ноћи његов коњ дошао њиховој кући. Црквењак Љубомир им је рекао: „Ја сам ноћас у сну видео како прота Ратко на планини Тари, на месту званом Полом, пада са коња у снег и ту остаје. Он није жив идите и тамо ћете га наћи. Само, не прилазите му, док не обавестите полицију да изврши увиђај.“ Тако је и било. Проту су нашли мртвог. Довезли

су га у Мокру Гору, где је сахрањен у порти Храма Светог пророка Илије. Опело је уз саслуживање свештенства извршио прота Милан Смиљанић. Тада је дао две велике свеће, једну за храм у Мокрој Гори, а другу за храм у Кршању, да их црквењаци свако јутро пале и док оне горе да звоне звона за покој душе проте Ратка.

Црквењак Љубомир Поповић је однео свећу у Храм Вазнесења Господњег у Кршање. Када је првог јутра ушао у храм да упали свећу, доживео је чудесно виђење. Ушао је у олтар да узме шибицу и видео проту Ратка обученог у одежде где стоји испред престола. Веома се уплашио и изашао из олтара. Упалио је свећу и отишао да звони. Говорио је: „када се зачуо први звук звона у храму се чула јака експлозија.“ Више није смео сам да уђе у храм, већ је сачекао да се неко појави па да иду заједно да угасе свећу. Наишао је Живорад Јездимировић из Кршања, па је Љубомир заједно са њим угасио свећу. После тога више није улазио у олтар, већ је по три шибице носио од куће када је одлазио да звони за покој душе проте Ратка.

Прота Ратко ће остати упамћен по многим добротворствима. Чинио је свима добро, јер је његова савест била најважнија сила, као и осећање одговорности у служењу Богу, Светој Цркви и народу поверене му парохије. Највећа снага била је његова вера, која га је носила на својим крилима од најраније младости.

Вечан му покој!

Протојереј-ставрофор Томислав
Милинковић

ЦРКВА БРВНАРА У СЕЧОЈ РЕЦИ

Сеча Река је село у Западној Србији на обронцима планине Повлена, на шестом километру западно од Косје-рића. Поузданих података о времену настанка села нема. Археолошки налази сведоче да је Сеча Река била насељена још од античког периода, али први изричитии помен имена села датира из XV века. Данас је Сеча Река препознатљива по својеврсном драгуљу српске сакралне архитектуре, Старој цркви брвнари, која је посвећена Светом великомученику Георгију.

Први писани податак који сведочи да је некада постојала црква на овом простору јесте синђелија попа Луке Јаковљевића из 1768. Та црква, нажалост, није сачувана. Када су се Срби, под вождом Карађорђем Петровићем, дигли на устанак 1804, Турци су тежили да по сваку цену угуше буну. Не бирајући средства, задавали су Србима тешке ударце како би их одвратили од борбе за ослобођење. Турци су знали за улогу Цркве у животу Срба, па не чуди што су управо уништавајући цркве и манастире хтели да униште жељу за слободом у Србина. У оваквим околностима је 1805. или 1806. године запаљена и првобитна црква брвнара у Сечој Реци. Но, већ 1812. мештани су на истом месту подигли нову, већу цркву. О изградњи цркве прота Новак Милошевић каже: „Стара црква сјечоречка саграђена је 1812. године од брвана границевих, шиндром покривена, свод изнутра сведен шашовцима дашчица буковог дрвета. Све то још добро служи. Западна врата су украшена дрворезом, руже обојадисане црве-

фото: Владимир Мијаиловић

ном бојом. Црква је освећена и прва Литургија је служена на Велику Госпојину 1812.“ Годину дана касније, после слома српске устаничке државе и ово подручје су поново окупирали Турци. Њихова освета укључивала је и спаљивање и похару цркава и манастира. То је чињено и у Ужичкој нахији, али је Црква у Сечој Реци остала поштеђена.

Место за градњу прве цркве у Сечој Реци, према предању, одабрали су ловци. Они су, одмарајући се на пропланку усред густе храстове шуме, помислили да би управо ту требало подићи цркву, јер је место било лепо и скровито. Од целе некадашње шуме данас је остао само један стари храст, тако да црква више није сакривена већ, будући на узвишењу, лако уочљива из целе Сече Реке.

За разлику од већег броја брвнара из предустаничког периода, грађених по угледу на једноставну динарску брвнару, сечоречка Црква Светог великому-

ченика Георгија има све карактеристике развијеног сакралног објекта, са олтарским простором, наосом, припратом, хором и тремом. Црква је из Карађорђевог доба и представља за оно време најуспелији архитектонски објекат дрвене градње. Припада типу средње величине (65 м²). Грађевина дугачка 14,40 м (са тремом), широка 5,40 м, саграђена је од правилно отесаних храстових брвана. Темељи су јој од кречњачких блокова, а делом од сиге. Олтарски простор цркве одељен је од наоса иконостасом од дасака, док припрату од наоса дели дрвена ограда. Хор се налази изнад припрате, и до њега воде стрме дрвене степенице. Полукружни лажни свод урађен је изнад олтарског простора и наоса. Црква има двоја врата, западна и северна, и четири прозора, два на олтару и два на наосу. Све преграде имају обрађене облике са декоративно резбареним вратима. Под је сачињен од сиге, изузев трема, где је покри-

вен каменим плочама. Витак стрми кров, покривен шиндром, и на источном и на западном делу завршава се полукружно. Цркву су саградили мајстори из Осата (област у Источној Босни), чувени по градитељском умећу. Усмено предање бележи да је са групом радника Осаћана у градњи цркве учествовао и локални мајстор Благоје. Благоју је ово била девета црква чијој је градњи допринео. По њему је добила презиме породица Благојевића који данас живе у Рудој Букви, у парохији сечоречкој. У овом селу и данас постоји споменик на коме нема никаквог натписа већ само брадва, у камену уклесана мајсторска секира, с којом је Благоје био изузетно вешт. Храм је у потпуности направљен од дрвета, са изузетком темеља, који су начињени од кречњачких блокова и сиге.

Иконе у сечоречкој цркви брвнари не потичу из истог времена нити се могу везати за једног иконописца. За неке се време настанка и дародавци знају на основу записа на полеђини икона. Иконостас потиче с краја XIX или почетка XX века, изузев царских двери које се на њему налазе. Царске двери су знатно старије, али им се година настанка не може утврдити. Приписују се сликару Симеону Лазовићу, који је у средишњим деценијама XVIII века, заједно са Алексијем Лазовићем, радио у Западној Србији. Исти мајстор радио је и наддверну икону Недремно око. У олтару су икона Рођења Христовог и велики, осликани, богато украшен дрвени крст који стоји на часној трпези. У горњем делу иконостаса налази се шест икона и Распеће Христово на крсту са иконама Богородице и Светог Јована Богослова. На четири од шест икона насликане су представе великих Христових празника, Крштења, Преображења, Васкрсења и Вазнесења, а преостале две су иконе Свете Троице

и Светих апостола Петра и Павла. У доњој зони иконостаса, поред царских двери, налазе се иконе Исуса Христа и Богородице. У истој зони, лево и десно су иконе Светог Георгија и Светог Саве. У цркви, са леве стране у наосу, стоје иконе Светог Игњатија Богоносца и Светог Николе, а са десне стране још једна икона Светог Николе, рад другог уметника. Све иконе, осим иконе Светог Игњатија Богоносца, која одише духом класицизма, рађене су у поствизантијској традицији са јасним утицајем барока. Посебну пажњу привлачи сребрни путир, један од старијих предмета у сечоречкој цркви. Дариван је исте године када је она саграђена. Занимљиво је да су поједини предмети у цркви старији него сама црква. Такве су, на пример, царске двери. Према предању, у Сечу Реку их је донела породица Тупајића кад се досељавала из Херцеговине. Претпоставља се да су двери припадале непознатом манастиру у Херцеговини. Сматра се да је тај манастир запаљен, а да су једино двери сачуване.

Око цркве су споменици крајпуташи, нешто новијег датума, подигнути за покој душе борцима изгинулим 1912–1918. Такве споменике подизале су породице које нису имале прилику да по обичајима сахране своје најмилије, јер се никада нису вратили из рата. Иако не чине део аутентичног изгледа грађевине, временом су постали неодвојиви део целокупног амбијента. Шарени крајпуташи унаоколо, у које су уклесани дирљиви стихови, употпуњују слику цркве као споменика народног неимарства.

Свештенство је у оно време окупатора и страдања у народу стојички подносило недаће и давало духовну и моралну снагу свом народу. Многа значајна имана се помињу у писаним и усменим предањима, поменућемо само нека. По усменом предању забележено је да је свештеник Драгутин Алексић који је служио у Сечој Реци хајдуковао, а потом кренуо у сеобу. О свештенику Луки Јаковљевићу имамо писане документе по којима му је 1768. године додељена сечоречка парохија. Синови свештеника Луке настанили су се у Субјелу, један син који је од 1808. протопрезвитер Илија Поповић (родоначелник чувене свештеничке породице Поповића), и други син оборкнез Алекса Поповић, устанички војвода Ужичке нахије у Првом српском устанку. У Сечу Реку 1866. дошао је свештеник Новак Милошевић. Поред свештеничке дужности био је и један од оснивача Народне радикалне странке 1881. Активно је учествовао у организовању сакупљања прилога и упућивању помоћи српским устаницима у Босни и Херцеговини 1875. Као војни свештеник, са војницима народне војске из свог среза, учествовао је у Српско-османском рату 1876-1878. Имао је значајну посланичку делатност, залагао се за изградњу железнице, путева и школа.

Да се не би затворила школа 1886. у Сечој Реци, због лоших услова, организовао је градњу нове која је имала 300 квадратних метара. У току 1891. године био је члан Великог духовног суда Православне Цркве у Краљевини Србији. Са још два свештеника Лазаром Чолићем и Симом Ђурићем, покренуо је изградњу нове Цркве у Сечој Реци 1900, која је свој коначан изглед добила 1924. Протојереј-ставрофор Новак Милошевић је био бескомпромисни заговорник уједињења српског народа. Због заслуга за цркву, државу и народ, одликован је чином проте, напрсним крстом, Таковским крстом и Орденом Светог Саве трећег степена. Свештеник Сима Ђурић, је пре него што је био рукоположен, био учитељ у сечоречкој школи. Године 1903. је за капелана добио Јосифа Цвијовића, касније митрополита скопског. Пошто је у 19. веку највећи број парохијана био писмен, тада је свештеник Јосиф основао малу библиотеку. После велике породичне трагедије напушта Сечу Реку, али и по одласку наставља да одржава везе са том средином и новчано је помаже. Дао је значајан прилог за подизање Дома сечоречке задруге, као и за спомен плочу изгинулим припадницима српске војске у ратовима 1912-1918, која је постављена у новој цркви у Сечој Реци. Богољуб Милошевић, син проте Новака Милошевића, такође је био свештеник у Сечој Реци. Поред свештеничке дужности био је и народни посланик, бавио се књижевним стваралаштвом, пишући поезију и приповетке, а преводио је са француског и теолошка дела. По одласку из Сече Реке наставио је да помаже своје село. Поклонио је плац за изградњу сечоречке задруге и други за проширење дворишта Основне школе. Ово су само нека од имена свештеника који су служили у духовном, моралном и културном уздизању мештана ове парохије.

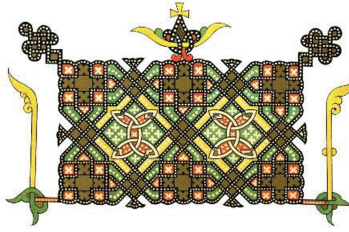

Црква је од времена настанка 1812. године до данас била сведок многих српских страдања и недаћа. Неопходно је било обновити цркву, што је и чињено у више наврата. Кров од шиндре био је највише изложен временским приликама, па је мењан више пута. Зна се да је то учињено уочи прославе 150 година постојања Цркве брвнаре, дакле око 1962, а потом и 1998. Благословом Епископа жичког господина Хризостома, 2008. године започета је детаљна обнова цркве. Захваљујући донацији Министарства вера, Академија Српске Православне Цркве за уметности и конзервацију извршила је, под надзором Завода за заштиту споменика културе из Краљева, неопходне рестаураторскоконзерваторске радове. На цркви су промењене иструлеле потпорне греде, под и свод, обновљена галерија, извршена рестаурација и конзервација свих икона, комплетног иконостаса, полијелеја и розете изнад њега, западних и северних црквених врата и обновљени су споменици крајпуташа. Током обнове пронађени су материјални оста-

ци цркве која је некада постојала на овом месту. Када је подигнут дашчани под, испод њега је по целој површини цркве пронађен пепео, што подупире сведочанства да је на истом месту некада постојала старија црква која је запаљена. Испод пепела је откривена сига, што указује да је у првобитној цркви под био од тог материјала, па је по угледу на њега урађен данашњи под, као замена за дашчани којим је црква била попатошена пре поменутих радова. Тада је пронађен и амвон: округлао камен са тринаест мањих каменова око њега. Већи број споменика који су се налазили око цркве премештен је у два лапидаријума, формирана у црквеној порти, док су неки остали покрај цркве.

У Цркви брвнари никада није престајало богослужење, мештани често изражавају молбу да се венчање и крштење изврши у старијој цркви. Његово Преосвештенство Епископ Хризостом је служио Свету Литургију за празник Светог пророка Илије 2. августа 2012. године, када је прослављено два века од обнове ове цркве. Његово Преосвештенство Епископ Јустин је служио Свету Литургију на Ђурђевдан 6. маја у Цркви брвнари, а 2017. године на празник Светог пророка Илије у новијој цркви (коју је својевремено освештао Епископ Јефрем 1925. године, а освећењу је присуствовао тадашњи ђакон и секретар жичког духовног суда Хранислав Ђорић, касније патријарх српски Герман). У летњем периоду су честа богослужења у старој цркви, док се у зимском периоду и када је већа посећеност, Литургија обавља у новијој цркви која је саграђена да би могла да прими већи број верника.

Марија Гајић

СТРАНИЦА ПРАВОСЛАВНОГ ХУМОРА

Милане, шта ти је то на главе?

У једној Богоспасајемој епархији променио се владика. Пређашњи архијереј није инсистирао да свештеници носе камилавке. Нови епископ се већ прочуо, као онај који држи до тога да господин попа буде благообразан. На другом крају епархије, мало намесништво. Намесник, прота који за свог века није волео да носи камилавку, настави стари обичај неношења исте. Осим у случајевима да му намесништво посети нико други до Господин нови Владика. Тако и би овог пута. Набавио прота нову камилавку да је има за „спасавање“ главе.

И тако, приликом првог владикиног обиласка малог намесништва, прота спреман ко запета пушка са невешто насађеном камилавком на глави. Својим прохијанима до те мере је био необичан и чудан да се једном црквеном одборнику неопрезно оте из уста: „Милане шта ти је то на главе, никад то ниси носио.“

Ова опаска се необавезно разлеже у ваздуху за послужењем у црквеној сали све до архијерејских ушеса. Владика се суздржано благо насмеја прозревши шта је по среди. Проти се образи заруменеше ко булка под зифт црном камилавком.

Од тог доба отац прота скоро нигде гологлав не иђаше без ове капе, на коју му се и глава и парохијани навикоше.

**Узми сине, кад већ волиш,
не стиди се...**

Задушнице на београдском Новом гробљу. Једна времешна београдска госпођа је заказала помен са својим свештеником на породичној гробници. Ова стара дама није се никада одвајала од своје пудлице коју је и овом приликом повела на гробље. Знајући за овај њен обичај, прота је тражио прилику да свог помоћника новајлију баца у ватру и да се нашали. По завршеном помену госпођа онако ко из рукава понуди свештенику и помоћнику панаију у кутлицама из мале округле посуднице.

Међутим, под мишком те исте руке, госпођа се не одвајаше од пудлице, која оне кутлице паније прењуши и незаинтересовано подиже њушку. Прота се зналачки извуче и захвали за панаију: „Знате, госпођо, када узмем панаију ораси и жито ме тако загребу за грло и не могу да певам после тога. Али, мој помоћник, панаију он просто обожава... Али знате шта, много се стиди, ја просто не знам шта ћу са њим.“

На то ће госпођа: „Узми сине, кад већ волиш, не стиди се.“

Проти брк заигра и једва се уздржа од грохота, а помоћник мораде да поједе три куглице прењушене паније за покој душе београдске nobles господе.

Протонамесник Дејан Марковић,
Храм Светог Саве, Краљево

ЈЕСАМ ЛИ ДОСТОЈАН ОВАКВНИХ ЉУДИ?

Богу хвала, постали смо родитељи пре двадесет дана. Све је здраво и веселело протекло. Како то обичаји налажу, спремамо се да дочекамо фамилију. Хвала Богу, има нас. Спремали смо се да поделимо ову радост.

Распуст је у току, па користим време да одем у велики маркет, да докупим пића и хране. У маркету „мампаре“ на све стране. Ми млади, све нам треба. Жена направила списак. Узео велика колица и гледам око себе, снижено и ово и оно. Мислим се паметније ми да купим мало више. Мало-мало, па зовем жену. Списак се полако проширује. Нешто се и не секирам због тога мислећи да новца имам довољно.

Стајем на касу, нема гужве, милина... Крећем да стављам ствари на траку и све иде уобичајним током. Касирка ради своје, ја пакујем и враћам у колица. Биће скупо, ал` се тешим да сам паметно учинио. Нећу морати сваки час у продавницу. То ће све да се потроши. `Оћу лепо да угостим, сина смо добили!

Све спаковао, касирка рече износ рачуна, извадим новчаник да платим. Бројим лепо новац, кад ми недостаје нешто преко 1.500,00 динара. Питам касирку шта да радим, а она ми каже да одвадим из колица неке артикле који ми нису неопходни и све у реду. Крећемо да рачунамо. Мене баш срамота. Што би ми рекао мој покојни деда: „Знаш ли ти дјете у паре“?

Иза мене, следећа у реду на каси, стоји жена. Смерна и културна. Пита касирку: „Кол`ко још новца треба? Немојте то враћати.“ Мене облива хладан зној. Баш ми је непријатно. Крећем да говорим, а најрадије бих да у земљу

пропадне. „Немојте молим Вас. Имам новца, само га нисам понео. Заиста нема потребе. Стварно, молим Вас, немојте то да радите. Најлепше Вас молим. Дајте неком другом тај новац. Молим Вас. Сигурно знате неког коме је потребнији“. Док то причам, госпођа и касирака све обавиле. К`о по договору. О, земљо, отвори се. Какав сам тутумаљ! Крећем даље: „Молим Вас дајте ми број жиро рачуна, да Вам уплатим новац за пола сата. Нема разлога мени да помажете. Најлепше Вас молим. Мени заиста помоћ није потребна.“ Она ми одговара: „То и онако иде за Цркву. У ком манастиру ви служите?“ Кажем: „ђакон сам овде у Ужицу, у Цркви Светог Ђорђа. Имам породицу, нисам монах. Ово је све за наше породичне по-требе. Није за Цркву.“ Госпођа каже: „То ми је исто!“ К`о да ми неко шамар удари! Час еклисиологије у четири речи. Питам је како јој је крштено име? Каже: „Бранка“. Схватила је да је због молитве.

Мало постаје свима непријатно. Нисам више сигуран како да се понашам. Не смем никога да погледам. Захвалим се и кренем ка гаражи.

Кажем себи: „Вероватно нека имућна госпођа, може јој се тако. Хвала јој. Можда ме Бог смирава кроз ово. Ма, јесте! Ти си ђаконе центар света. Једна сам вашка од човека! Срамота шта сам себи дозволио. Цео град ће да сазна. Ма шта град – цео свет! Како сам глуп, до месеца и назад. Осрамотих се начисто.“

Не могу ово да дозволим. Сачекам у гаражи да видим да ли ће да изађе. Богу хвала, појави се. Полако приђем да покушам да сазнам где станује и да

јој некако вратим новац. „Опростите молим Вас. Заиста не могу ово да прихватим. Молим Вас реците ми где станујете? Морам да вам вратим новац. Ово стварно није у реду. Добио сам сина, па се спремам за госте. Имам новца код куће. Молим Вас најлепше“. „Честитам“, каже Бранка. „Видећемо се у Цркви. То је Црква код Гимназије? Имам дете са посебним потребама. Дођем ја. А шта ви радите у Цркви?“ Одговарам: „Ђакон сам, то је нижи чин од свештеничког. Поред тога предајем веронауку у ОШ „Стари град“. Молим Вас да се јавите. Моје име је ђакон Младен.

Обавезно“. Бранка одговори: „Не брините се.“ Благи осмех и седа у свој ауто.

Е, свете ли жене. Колики ли је њен крст? Мени помаже од све своје муке. Пуне ми очи суза. Јесам ли достојан оваквих људи? Овакви људи ће ми бити суд!

**Како се светли светлост њена.
Помените је. Сведок своје вере –
Бранка.**

Ђакон Младен Стевановић,
Храм Светог великомученика
Георгија, Ужице

Рајко Петров Ного

ТРОПАР У ДВА ГЛАСА

Тија мајко над узглављем Шира Од Небеса
У очима отвореним док спавам ко дете
Ко кроз прозор видела си ведрином удеса
Смрт на крсту сан у гробу тужне тридесете

Мати моја сиротице из Вилова дола
Када си ме откопала из снега ко дете
Угледа ли Неовдашња кроз копрену бола
На јагњету плаштаницу оне тридесете

Мајко свима Богомајко Царице Небеса
Рушна сузо у пурпуру унапред се сети
Венца оцта копља чавли јемства за чудеса
За кога ћу васкрснути моћних тридесетих

Мати хумко из Хумнине удата за старца
Посвећујем и кад хулим чим се снега сетим
С анђелима теби поје прашчица и тварца
О Христовим ко о својим чистим тридесетим

Поезија Рајка Петрова Нога почела је у знаку гласног бунта, сазревала као мушка тужалка, да би се постепено стишавала у молитви. Исто тако, Ного прелази пут од исказа личног до народног удеса. „Ја сам Косово у кући имао“, изрекао је једном, мислећи на свој полом сирочета. Његошева лозинка „Нека буде што бити не може“ и Ногова поента „Није све пропало кад пропало све је“ проистекле су од истог заветног гласа, кога још увек у нарастим тешкоћама разазнајемо, без обзира на заглушујућу буку са свих страна.

Рани губитак родитеља и дома, измицање склоништа и ослонца у свету несигурном, темељна је Ногова тема: „Имали смо оца мајку и пијевца / На гулама змију и на зиду свеца.“ Од почетака, од песама у збирци *Зимомора*,

проткива слике изгубљеног дома с призорима интернатског кочоперног одрастања и судбинске остављености, уједно и потраге за ослонцем у сновитом сећању на детињство и завичај. У књизи *Лазарева субоџа* на окупу су сва важна места и ликови несталог а дубински меморисаног родног света: кућа/колиба у Виловом долу, отац Петар, мајка, село Борије, планина Лелија. Све то налазимо, развијеније и допричано, и у поеми у прози *Јечам и калојер*. Од евоцираних анегдотских ситуација, преко описа затурене планинске средине у горњој Херцеговини поратних година, до снажних поетских набоја у саживљавању са завичајним биљним ко-смосом, чудесних сусрета са предаштво, са животом који нестаје и који не нестаје – све се то стекло и у *Је-*

чму и калойеру. Своју најважнију причу Ного понавља и обнавља.

С равни личне приче о раном детињству и родитељима, приче што се распарчана сабира и отрже од заборава, аутор се спушта у области колективног предања. Матерњом завичајном линијом, песник долази и до почетне, упоришне тачке наредне, још необичније замишљене и насловљене песничке целине, *Не њикај у ме*. То је вишеструко изазован подухват, чије је остварење омогућило наслојено песничко искуство, али поткрепљено памћењем културе којој делатно припада. Полазне речи сонета нанизаних у књигу *Не њикај у ме* чине средњовековни ћирилски записи на камену, са којих, у првом лицу, о себи и своме удесу, и о свагдашњем човечанском удесу, проговарају далеки претходници. Ного урезује у мајсторски срезане сонете не само свест о времену протеклом и пролазећем, него и светло надање у време непролазно.

Одавно је велики песник Иван В. Лалић огласио Ногову песму „Нек снијег пада, Господе“ за једну од најмолитвенијих песама савременог песништва. Ако се као песник бундија помало стишао, идући ка зрелој сабраности, као молитвеник Ного је настављао у тананом и чистом тону. Родитељске фигуре, у сећању и времену што пролази, узрастају, нарочито фигура мајке, као младе зашле с ону страну живота. У лирској визији песника сирочета, родитељи се истински посвећују. Кроз њихову и своју страдалност пројављују се средишњи ликови Хришћанства, Богочовек и његов голготски пут и Богородица са својим светлим удесом. Зато је читав трагични сиже песникове приче о остављености, о раном губитку и бачености у свет, преведен у новозаветна значења.

Дуги елегични стих Ногове песме „Тропар у два гласа“ посеже за ознакама црквене поезије, као сигнал за духовни тон, лирика постаје појање. Љубављу и тугом, матерњи лик узводи до сакралних висина. Смисао Богородице може се у себи најдубље развидети кроз лик сопствене мајке, а мајка је посвећено и жртвено биће – ако се иоле покаже као мајка. Особито мајка што мукама свагдашње оскудице, као и својом прераном кончином, искупи све властите слабости и несавршености. Зато се у Ноговој песми укрштају два гласа, два смера обраћања, који се стапају у једном смисаоном исходишту. Један глас евоцира удес своје мајке, као и свој детињи доживљај на ивици живота, када га је мајка, промрзлог и заспалог у планинском снегу, наново повукла у нови живот, а други глас обнавља христобогородичну причу као образац људских страдања, а понајпре трагике материнства.

Тако, једна овдашња мати постаје Шири Од Небеса, бива жива Богородичина икона. И ни за часак не долази до неумесног или претенциозног мешања интима и светиње, они се сплићу и међусобно дозивају, оснажују се међусобно, у два гласа. Удес песника који је, као дечак, осетио горку чашу губитка дома – а дом је читав свет – смисаоно се ослања на тло хришћанског предања, што разрешује оностране недостатности и противречности, вером у спасоносни исход „раних јада“ које као терет носи својим, за друге можда и невидљивим, голготским путем. Ного се, и овом песмом на рубу вапаја, потврђује као песник дубоке молитвености, иза које стоји болно животно посведочење.

Драган Хамовић

ЗОВЕМ СЕ ЈЕФИМИЈА

Господе, све си ми дао и све узео
Мени, кћерки угледног српског властелина
Што је последњи пут пратио цара
На путу за Свету Гору
И жени деспота Угљеше Мрњавчевића
Пред којим се клањао византијски двор
Најумнијој и најраспеванијој
Међу земаљским слугама
Мени, деспотици Јелени
Бол и патњу си оставио
А као једину одбрану
Свилен конац и преслицу
Са позлаћеном сребрном жицом
Да ову несретну Земљу
На Видов дан изгубљену
Уместо кише
Залијем сузом понорницом!

Господе, ја немам ништа
Изгубила сам све
Оца, мужа и сина
А туђа нога мојим царством гази
Моја црквена звона од данас су нема
Где код да кренем, тежак усуд носим
У мојим сновима
Под дрхтавим светлом воштанице
Мртвог ми Лазара
Гаврани разносе

Немо је моје Маричко коло
А од расцветалих божура
И проливане крви
Црвено Косово поље
Док са Истока
Млад и моћан султан
С коњицом креће да посеје смрт
У царској лаври, од мене далеко
Мог маленог сина
Уснулог у вечност
Грли и чува Хиландарски врт!

Господе, зовем се Јефимија
Мој дом је пуста Србија
И манастир Љубостија
Убога сам монахиња
Што са собом носи
Само крст и ризу
И што златни везак везе
Ђириличним писмом
На црвеној свили
Што моли за милост
Клечећ' пред султана
Да нам помилује децу
И од смрти спаси
Младе царевиће
Вука и Стефана!

МАРИЈА МАГДАЛЕНА

Мене су зверски гађали камењем
Газили
Продавали за шаку урми
Кошару маслина и крчаг воде
На пазару у Магдали
Звали ме вештицом, кујом, курвом
Прљавом сељанком
Чија је утроба неплодна као пустиња
Терали ме са земље мог оца
У блуд, у грех
За шаку сребрењака
У загрљај римских војника
А ја сам хтела остати
Са Христом на Гоготи
И бити верна сунчева сена
За сва времена, Марија Магдалена!

Мене је Христос излечио од седам
Злих духова
Пустио у своје срце
Опроштај и руку ми дао
Сузе покајнице обрисао
У кући фарисеја*
Где станује лицемерје
Испод кућног прага
И где слепци тумарају у мраку
Једина сам која је
„Видела светлост“
У тами
Равна апостолима
Прва међу једнакима
Коју је васкрсли Христ
Једне недеље пре сванућа
Из празног гроба звао
Да буде верна сунчева сена
За сва времена, Марија Магдалена!

Весна Радовић

Весна Радовић рођена је 31.12.1966. године у Херцег Новом. Фармацеут је, специјалиста фармацеутске медицине, доктор медицинских наука и научни сарадник. Живи и ради у Београду.

Објавила је збирке поезије: *Чувари душе*, *Гора изнад мора*, *Несаница*, *Искласале речи*, *Име на води*, *Трајкови белој медведи*, *На чају код Љиље Брик*, и избор песама *Чувари душе*.

У издању ИП „Просвета“ а.д. Београд, објавила је роман *Фиренџински шал*, 2016. године, чије издање је поновљено 2017. године. Добитница је многобројних награда за књижевност и поезију.

Песме *Зовем се Јефимија* и *Марија Магдалена* су саставни део поетског циклуса *Зовем се Јефимија* из нове књиге, која тек треба да изађе на светло читалачке публике. (Прим. уредника)

МАНАСТИР ЖИЧА НА СТАРИМ РАЗГЛЕДНИЦАМА И ФОТОГРАФИЈАМА

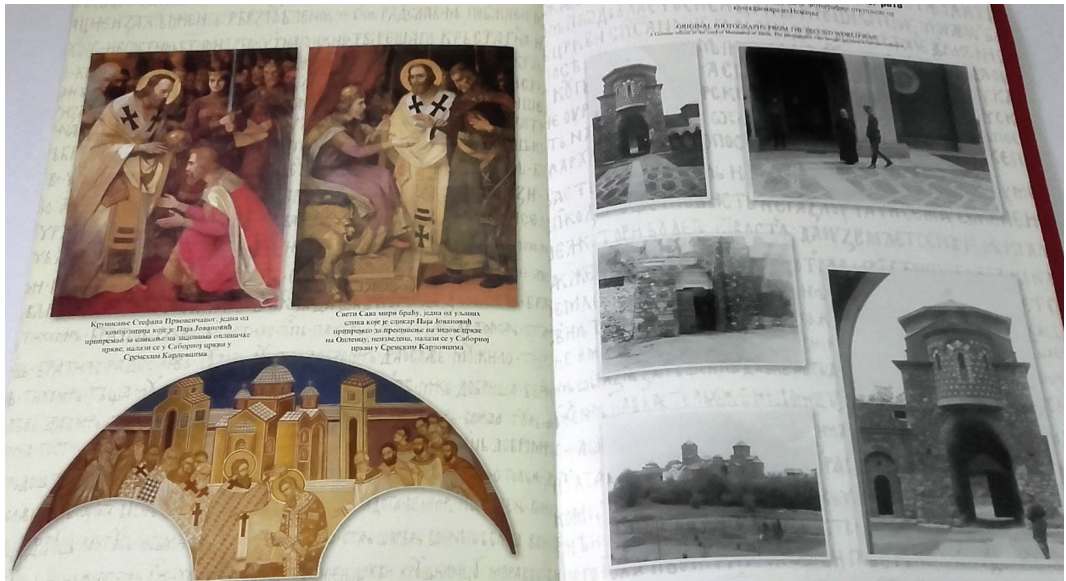

Необично лепо и садржајно издање „МАНАСТИР ЖИЧА на старим разгледницама и фотографијама“ ауторског пара Виктор Маричић–Миланко Јемуовић, прављено зналачки, са укусом и мером, просто захтева да буде узето у руке и прелистано од стране сваког љубитеља лепих речи и слика. Почев од избора боје за корице, која краљевском пуноћом и сјајем прави директну асоцијацију на Жичу, па до сваког детаља понаособ – све истовремено указује на озбиљност у приступу, примену професионалних стандарда и уметничку слободу, који узев у целини дају историјску свеску за подсећање, али и упознавање са оним што Жича представља и симболизује.

На насловници се тако запажају два детаља, у први мах необична у споју, али наговештавајућа и упућујућа што се садржине свеске тиче. Први је сомотска пантљика која оперважује предњу корицу и средину свеске придајући јој патину и изглед повеље, односно значајног документа. Други су раскриљујућа врата, којима се на средини корица симболично отвара улаз у садржину свеске, односно у манастирску цркву чији је фронтални део представљен на паусу. У уводном тексту на паусу истакнута је обавеза „да се свечани обреди устоличења увек обављају у овом храму“, те да је храм „са поштовањем означаван као мати многим црквама и често називан великом црквом“, уз објашњење назива „седмобрата Жича“.

Уз бројне уметничке слике, фотографије и разгледнице, заступљени су и други докази повезаности историјског времена са славном задужбином Стефана Првовенчаног. Запажају се факсимили страница Жичког благовесника и Прегледа Цркве Епархије Жичке, делови посвећени миропомазању Краља Александра I Обреновића 20. јуна 1889. (са позивницом, медаљом израђеном тим поводом и текстом који описује протокол поводом миропомазања, објављеним у листу „Босанска вила“, Сарајево, са датумом 16. јун 1889. године) и миропомазању Краља Петра Карађорђевића 9. октобра 1904. у Манастиру Жичи.

Ова историјска свеска издата је 2006. године, а допуњено и осавременењено издање ускоро следи, па је овај приказ уједно и његова најава. Но, и постојеће

издање је изузетно високог квалитета израде и обраде, а квалитет папира чини да изгледа као потпуно ново. Део пратећег текста дат је упоредо на српском и на енглеском језику. Посебан раритет представљају оригиналне фотографије из Другог светског рата, откупљене од колекционара из Немачке; на двома од њих види се немачки официр у дворишту манастира.

На свакој заступљеној разгледници забележени су подаци о издавачу, као и о томе да ли је и када упућена поштом, што у неким случајевима представља значајан историографски податак. Посебно је занимљива фотографија која је припремана за разгледницу, али због извесних недостатака (објектив апарата је „исекао“ крстове на куполи и звонику у позадини) није ушла у оптицај. На њој се уочавају порушен дрвени мост преко Жичке реке, човек који прелази речицу са камена на камен и две жене које перу веш. Изабрани приказ и старост фотографије упућују на претпоставку да је снимљена непосредно после велике поплаве Ибра 1898. године.

Од заступљених уметничких дела свакако треба истаћи фреску Христос Спаситељ са почетка XIV века, на јужном

пиластару тријумфалног лука (источна страна). Надвременски израз спаја у себи одлучност и благод, постојаност и смиреност, а таквим садржајем надахњује и преданог посматрача, чак и оног који пред собом има само репродукцију. Међу каснијим делима налази се уље „Жича“ Ђорђа Крстића (1881–1883, Народни музеј Београд), као и композиције које је осликао Паја Јовановић, у намери да их пренесе на зидове цркве на Опленцу („Крунисање Стефана Првовенчаног“ и „Свети Сава мори браћу“, обе у Саборној цркви у Сремским Карловцима).

Можда би овај приказ ваљало завршити неким саветом, у смислу чиме би ваљало допунити ову историјску свеску како би ново издање оправдало себе. Одговор је: оним што Миланко Јемуовић и Виктор Маричић нађу за сходно. Зато што су знање, професионалност и умешност показали у припреми постојећег издања, па не треба сумњати да ће све то преточити у ново издање, на ползу спознаје нашег наслеђа и богатства наше духовности.

Зоран Туцаковић

ОСНОВНА ШКОЛА „АЛЕКСА ДЕЈОВИЋ“ У СЕВОЈНУ

Када говоримо о Веронауци у нашој школи, не можемо а да се претходно краткотко не осврнемо на њену 129 година дугу историју.

Из летописа школе и других историјских извора сазнајемо да је Основна школа у Севојну основана 24. октобра 1889. године решењем Министарства просвете Краљевине Србије. За прве учитеље севојничке четвороразредне школе именовани су Милија Јаношевић и свршени богослов Манојло Поповић. Због недостатка одговарајућег простора школа је првобитно била смештена у Ужицу, да би од 1892. године била пресељена у адаптиране просторије општинске суднице у Севојну. На иницијативу председника севојничке општине Алексе Бугариновића, а залагањем и трудом мештана Севојна нова школска зграда је подигнута 1911. године, освећена и предата на употребу.

Током тридесетих и почетком четрдесетих година прошлог века наша школа је носила име „Државна народна школа Војвода Живојин Мишић“. Кроз све ратове и страдања у XX веку учитељи и ученици севојничке школе у потпуности деле тешку судбину свог народа. Своје данашње име наша школа носи од 1962. године из поштовања према свом бившем ученику и народном хероју из Другог светског рата Алекси Дејовићу, политичком комесару Друге пролетерске бригаде, који је подлегао повредама 9. априла 1943. године у близини Фоче. Уз ново име школа добија и нову зграду у којој се, поред разредне изводи и предметна настава.

Са повратком Веронауке у образовни систем Републике Србије 2001. године, Верска настава се организује и у нашој школи. За прве вероучитеље изабрани су надлежни парохијски све-

штеник протојереј Милован Јараковић и ђакон Владимир Стојановић, на чије место нешто касније долази други севојнички парох протонамесник Зоран Лазић. Постављене темеље и трасирани пут у настави Веронауке даље су развијали и градили наставница српског језика и књижевности Вера Д. Рајакловић и вероучитељи Небојша Вукадиновић, Дуња Јанковић и Зоран Тодић. Сви они су речју и личним примером сведочили Јеванђеље Христово како међу ученицима, тако и међу колегама наставницима и учитељима.

Захваљујући томе, Веронаука је од самог почетка наишла на добар пријем управе и колектива школе, као и на солидан одзив ученика. Вероучитељи су укључени у рад разних тимова и органа школе и успешно сарађују са својим колегама, а особито са учитељима и предметним наставницима српског језика, ликовне и музичке културе. Молитва, поучне приче из Светог Писма и живота светитеља, као и разни видови црквене уметности увек су чинили интегрални и веома важан део часа Веронауке, при чему се у настави користе и нове методе и технике учења, као и информационо-комуникационе технологије захваљујући доброј техничкој опремљености школе.

Благодарећи подршци и предусретљивости парохијског свештенства Цркве Сабора Светог архангела Гаврила у Севојну ученици имају прилику да активније учествују у Светој Литургији и другим богослужењима која се у њој врше. Своју даровитост и стваралачки дух ученици изражавају активним учешћем у осмишљавању и

реализацији дела приредбе за Савиндан, која се већ годинама традиционално изводи у севојничкој цркви након Литургије, а потом и у школи, затим опремањем паноа за Божић, Савиндан и Васкрс ликовним и литерарним радовима, а поједини од њих и појањем за певницом. Своју љубав према Богу и ближњима ученици сведоче учешћем у литургијском животу цркве и хуманитарним акцијама, а своју заинтересованост за Веронауку и стечена знања потврђују учешћем на такмичењима и у квизовима.

Данас наша школа броји нешто више од 630 ученика, који похађају наставу у матичној школи у Севојну и издвојеним одељењима у Крвавцима и Злакуси. Од укупног броја ученика, њих 385 похађа Верску наставу. О њиховом образовању и васпитању се стара 50 учитеља и наставника, 4 стручна сарадника и 1 вероучитељ.

Верујемо да ће се уз Божију помоћ, труд вероучитеља, залагање ученика и подршку управе и колектива наше школе настава из Веронауке у истој и даље развијати и омогућити онима који је предају и онима који се у њој поучавају да основне истине хришћанске вере и живота разумеју, свакодневно примењују и на аутентичан начин сведоче у свету и времену у коме живимо, следећи тако Господа нашег Исуса Христа, Који је прави „Пут, Истина и Живот“ (Јн 14,6).

Вероучитељ Данијел Микић

ВЕРСКА НАСТАВА У ПРВОЈ ПАМЕТНОЈ УЧИОНИЦИ У СРБИЈИ

Дана 12. јануара 2018. године организован је угледни час у првој Паметној учионици у Србији. Комбинавање живе речи наставника и употреба савремене технологије показала се као одличан пример за усвајање новог градива.

Наставник Српског језика Сандра Рудњанин и наставник Верске наставе Марко Јоргић реализовали су угледни час на тему *Жиџије Светиој Саве*.

Ученици су добили истраживачке задатке, прочитали пажљиво одломак из *Жиџија Светиој Саве*, забележили запажања и обратили пажњу на лик светитеља у овом одломку. Велику пажњу ђацима привукла је карта путовања Светог Саве која је била пројектована на Паметној табли. На карти су биле обележене све битне године путовања нашег првог архиепископа.

Ученици осмог разреда су сазнали занимљиве детаље из живота светитеља које до тада нису знали. Упозна-

ли су се са животом Светог Саве, одласком на Свету Гору, монашењем, монашким животом на Светој Гори, улогом и значајем који је имао за српску цркву и државу, са градњом Хиландара.

Уз помоћ савремене технологије приказан је сам чин монашења, где су ученици увидели специфичности у Растковом монашењу.

Најинтересантнији део за ученике је био завршни део часа где су се надметали у квизу, који је направљен у едукативној игрици КАХУТ. Сваки ђак је добио таблет рачунар помоћу којег је одговарао на постављена питања. Питања су била пројектована на паметној табли, а на таблетима су им излазили понуђени одговори. Квиз је био посвећен наставној јединици која је била обрађена на овом часу.

Угледном часу присуствовали су директор школе Биљана Барловац и велики број колега.

Марко Јоргић, наставник Верске наставе и помоћник директора

ВАСКРШЊЕ ПЕСМЕ

Рад: Анђела Јовановић, 6-2

Ускршње јутро

У православном храму
Свануо је свети дан,
Васкрсење Христа
Слави свет, побожан.

Шарене се јаја
Радује се стар и млад,
Празник је свуда
Нема везе село
Ил* град.

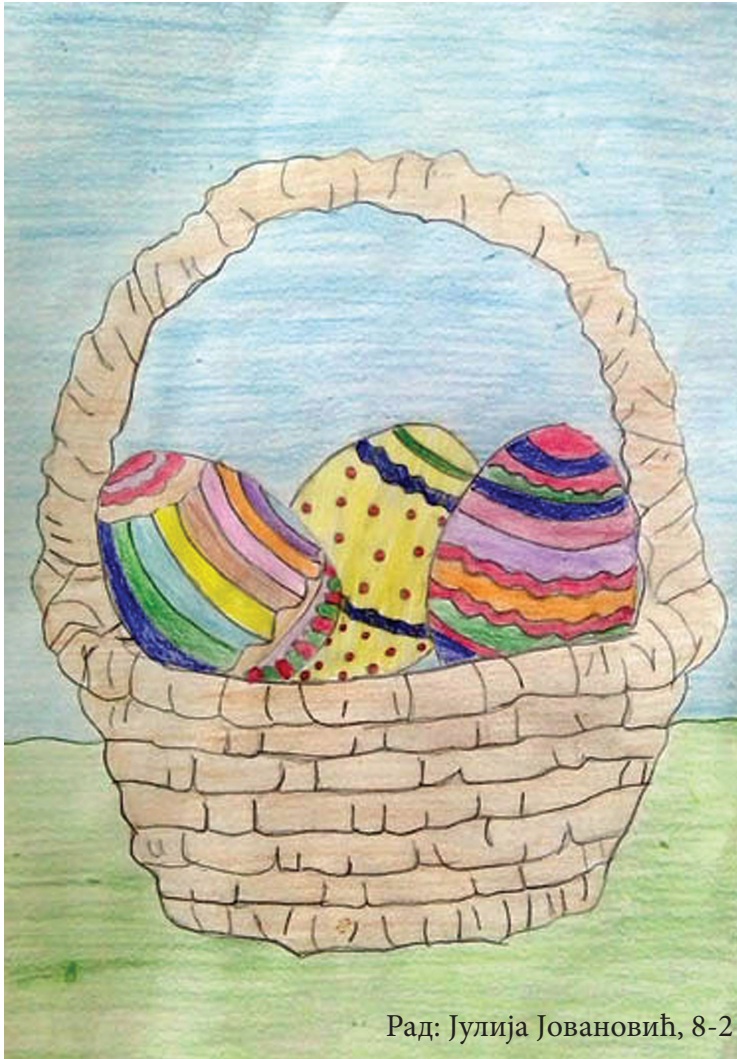
Станојевић Стефан, 4. разред

Васкрсење Христово

Мала Мара
Радознало маму пита,
Зашто јаја шара
И молитве изговара.

У част Христа,
И светога Васкрсења.
За радост старих и
Њихових покољења.

Јокићевић Ангелина, 4. разред

Рад: Јулија Јовановић, 8-2

Ускршње јаје

У корпици плетеној
Црвено јаје блиста,
Слави сина Божијег,
Исуса Христа.

Томовић Игор, 3. разред

Ђачки радови из:
ОШ „Рада Шубакић“, Гружа
Издвојено одељење у Лесковцу

Рад: Јована Марић, 4-4
ОШ „Свети Сава“

Христос васкрсе

Христос васкрсе
И пролеће донесе.
Буди се цвеће,
Долази пролеће.

Бојимо јаја, боје пролећа
Јер то нам је срећа.
Дође Васкрс једном
У години тако,
Сви бојимо јаја
Радосно и лако.

Ива Пропадовић, 4. разред

Ђачки радови из: ОШ „Свети Сава“, Чачак

ЛЕТОПИС БОГОСЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА ЕПИСКОПА ЖИЧКОГ ГОСПОДИНА Г. ЈУСТИНА

ОД 19. НОВЕМБРА/2. ДЕЦЕМБРА 2017. ГОДИНЕ
ДО 12/25. ФЕБРУАРА 2018. ГОДИНЕ

19. новембар/2. децембар (Свети пророк Авдија; Свети мученик Варлаам; Преподобни Јоасаф)

Епископ жички г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у параклису Храма Светог Саве у Краљеву, посвећеном светитељима Варлааму и Јоасафу.

20. новембар/3. децембар (Недеља 26. по Духовима. Преподобни Григорије Декаполит (Претпразништво Вавдења))

У Храму Светих Јоакима и Ане у Прељини Владика је служио Свету Архијерејску Литургију.

✠ ✠ ✠

21. новембар/4. децембар (Вавдење Пресвете Богородице)

Свету Архијерејску Литургију Епископ је служио у Манастиру Вавдењу у Овчарско-кабларској клисури, где је са игуманијом и сестринством овога манастира пререзао славски колач, поводом храмовне славе.

✠ ✠ ✠

27. новембар/10. децембар (Недеља 27. по Духовима. Свети мученик Јаков Персијанац; Свети Јаков Ростовски)

Владика Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Свете Тројице у Горњем Милановцу, где је благоизволео осветити новоподигнути горионик у порти храма.

✠ ✠ ✠

4/17. децембар (Недеља 28. по Духовима. Света великомученица Варвара; Преподобни Јован Дамаскин (Детињци))

Преосвештени је началствовао евхаристијским сабрањем у Храму Светих Константина и Јелене у Ивањици.

✦ ✦ ✦

6/19. децембар (Свети Николај Архиепископ Мирликијски Чудотворац – Николџан)

Господин Јустин је служио Свету Архиепископску Литургију у Храму Вознесења Господњег у селу Врби на домак Краљева, поводом славе првобитне цркве брвнаре.

✦ ✦ ✦

11/24. децембар (Недеља 29. по Духовима – Праотаца. Преподобни Данило Столпник (Материце))

На празник Материце, Епископ жички г. Јустин служио је Свету Архиепископску Литургију у Храму Рођења Пресвете Богородице у Косјерићу на којој је урчио Орден Светог Краља Милутина госпођи Милицы Иркић из Косјерића.

✦ ✦ ✦

17/30. децембар (Свети пророк Данило; Св. преподобномученици Ђакон Авакум и игуман Пајсије)

Његово Преосвештенство г. Јустин је служио Свету Архиепископску Литургију у Храму Благовести Пресвете Бо-

городице у Трнави код Чачка, где је осветио новоизграђену звонару и пререзао колач у част Светих мученика игумана трнавског Пајсија и сабрата му ђакона Авакума.

18/31. децембар (Недеља 30. по Духовима – Светих Отаца. Свети мученик Севастијан; Свети Модест и други (Оци))

Епископ је служио Свету Архиепископску Литургију у Храму Пресвете Богородице – Живоносног Источника у Врњачкој Бањи на којој је осветио нова црквена звона за овај храм.

✦ ✦ ✦

24. децембар/6. јануар (Света преподобномученица Евгенија – Бадњидан)

Владика је служио Свету Архиепископску Литургију у Манастиру Никољу на којој је замонашио дугогодишње искушенице овога сестринства Божидарку Павловић и Војимирку Филипај, давши им имена Доротеја и Јована.

25. децембар/7. јануар (Рождество Христово - Божић)

Поноћну Свету Архиепископску Литургију Владика је служио у Саборном Храму Светог Саве у Краљеву.

✦ ✦ ✦

26. децембар/8. јануар (Сабор Пресвете Богородице)

У Храму Свете великомученице

Марине у Атеници, на празник Сабо-
ра Пресвете Богородице, Преосвеће-
ни је служио Свету Архијерејску Ли-
тургију.

✠ ✠ ✠

**27. децембар/9. јануар (Свети
првомученик и архиђакон Стефан)**

Поводом славе црквеног хора
„Свети архиђакон Стефан“ Владика
Јустин је началствовао Светом Архи-
јерејском Литургијом у Храму Свете
Тројице у Краљеву.

**31. децембар/13. јануар (Препод-
обна Меланија; Свети исповедник
Доситеј Загребачки (Оданије Рождества))**

Преосвештени је началствовао
евхаристијским сабрањем у Храму Све-
тих Константина и Јелене у Пожеги

✠ ✠ ✠

**1/14. јануар (Недеља 32. по Духо-
вима – пред Богојављење; Обрезање
Господа Исуса Христа; Свети Васи-
лије Велики (Нова година))**

Господин Јустин је почетак кале-
ндарске Нове године провео на Зла-
тибору, служивши Свету Архијерејску
Литургију у Храму Преображења
Господњег.

✠ ✠ ✠

**5/18. јануар (Свети Теопемпт и Те-
она – Крстовдан)**

Свету Архијерејску Литургију
Светог Василија Великог Владика је
служио у Саборном храму Светог Са-
ве у Краљеву, где је звањем прото-
намесника одликовао јереје Дејана
Марковића, Александра Јевтића и
Новицу Благојевића, све из братства
овога Светога храма.

✠ ✠ ✠

6/19. јануар (Богојављење)

У Храму Светог Василија Острошког
у Кованлуку, предграђу Краљева,
Преосвећени је служио Свету Архи-
јерејску Литургију на којој је извршио
велико освећење воде. Звањем прото-
намесника одликовао је пароха кован-

лучког оца Марка Петровића, а епископском грамагом добротвора господина Дарка Мијаиловића из Краљева.

7/20. јануар (Сабор Светог Јована Крститеља – Јовањдан)

Његово Преосвештенство г. Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Јовању на Каблару и пререзао славски колач са сестринством ове Свете обитељи поводом славе храма.

8/21. јануар (Недеља 33. по Духовима – по Богојављењу; Св. муч. Јулијан и Василиса; Преп. Георгије Хозевит; Св. Григорије Охридски)

Владика Јустин је началствовао Светим евхаристијским сабрањем верних у Храму Светог Николаја Мирликијског у селу Рамаћи, подно Рудника.

14/27. јануар (Свети Сава први Архиепископ српски – Савиндан)

Епископ је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Краљеву и пререзао славски колач са братством храма и представницима краљевачких школа са децом.

15/28. јануар (Недеља о митару и фарисеју. Преподобни Павле; Преподобни Гаврило Лесновски)

Владика је началствовао Светим евхаристијским сабрањем у Храму Светог кнеза Лазара на Љубићу.

22. јануар/4. фебруар (Недеља о блудном сину. Свети апостол Тимотеј; Преподобни мученик Анастасије)

У Манастиру Вазнесењу на Овчару Владика је служио Свету Архијерејску Литургију на којој је прелио славско жито поводом имендана архимандрита Тимотеја, настојатеља манастира.

28. јануар/10. фебруар (Преподобни Јефрем Сирин; Преподобни Исак Сирин – Задушнице)

Епископ Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Катедралном храму Светог Саве у Краљеву. По заамвоној молитви служен је парастос свим уснулим оцима, архијерејима, браћи и сестрама који се у Господу упокојише.

На вечерњој служби у Манастиру Рујну Владика је замонашио искушеника ове Свете обитељи Здравка Радвановића, наденувши му име Харитон.

29. јануар/11. фебруар (Недеља месопусна; Пренос моштију Светог Игњатија Богоносца)

Преосвештени је начинио канонску посету Чајетини, служивши Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог архангела Гаврила.

2/15. фебруар (Сретење Господње)

На празник Сретења Господњег, манастир посвећен овом великом празнику на Овчару прославио је славу. Свету Архијерејску Литургију је служио Његово Преосвештенство Епископ жички г. Јустин.

4/17. фебруар (Преподобни Исидор Пелусиот; Преподобни Николај)

У складу са Студеничким типиком Светога Саве, на данашњи дан је одржана прослава Светог Симеона Мироточивог. Владика је служио Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Студеници на којој је монаха Агапија из братства ове Свете обитељи рукоположио у чин ђакона.

5/18. фебруар (Недеља сиропусна. Света мученица Агатија; Свети Полиевкт (Оданије Сретења))

Епископ Јустин је са братством храма и литургијском заједницом верног народа служио Свету Архијерејску Литургију у Катедралном храму Светог Саве у Краљеву.

8/21. фебруар (Свети Теодор Стратилат; Свети Сава Други Архиепископ српски)

У среду прве недеље поста, Литургију Пређеосвећених Дарова Владика Јустин је служио у Храму Светог Саве у Краљеву.

12/25. фебруар (Недеља прва поста – Чиста – Православља. Свети Мелетије Антиохијски)

Преосвештени је служио Свету Архијерејску Литургију у Саборном Храму Светог Саве у Краљеву уз саслужење братства храма.

Приредио:
протођакон Александар М. Грујовић

ΧΡΙΣΤΟΣ
ΒΛΕΙΣΤΕ

